

e-izdanje

KONTEKST 2

ČASOPIS KNJIŽNIČARSKOG DRUŠTVA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE

IMPRESUM

Izdavač:

Knjižničarsko društvo Varaždinske županije

Za izdavača:

Ljiljana Hajdin

Uredništvo:

Jasminka Horvatić-Bedenik, Ana Jureković-Crnčec,
Marina Sakač, Draženka Stančić, Jasminka Štimac,
Mario Štrlek

Glavna urednica:

Ljiljana Hajdin

Lektura i korektura:

Ivana Pintarić i Željkan Čeč

Grafičko oblikovanje i priprema:

Mario Štrlek

Naslovnica:

Dora Jovanovska

Stranice Knjižničarskog društvo Varaždinske županije:

pubweb.carnet.hr/KDVZ

Kontakt:

kontekst.urednistvo@gmail.com

Učestalost izlaza:

Godišnje

SADRŽAJ

UVODNIK	1
1. IZ RADA DRUŠTVA	2
<i>Ljiljana Hajdin</i> : Izvješće o radu knjižničarskog društva Varaždinske županije u razdoblju između dviiju redovnih izbornih skupština od 2014. do 2016. godine.....	2
<i>Ljiljana Hajdin</i> : Održana 15. izborna skupština Knjižničarskog društva Varaždinske županije.....	4
<i>Dražen Sokolić</i> : Istrositnice.....	4
<i>Ana Jureković-Crnčec</i> : Predavanje “E-izvori : odabir, vrednovanje i korištenje”.....	5
2. IZ POVIJESTI KNJIŽNIČARSTVA	6
<i>Jasminka Štimac</i> : Prostori najstarije varaždinske javne čitaonice.....	6
<i>Jasminka Štimac</i> : Povijesni osvrt na školske knjižnice Varaždinske županije.....	9
3. RAZGOVOR S POVODOM	12
<i>Mario Štrlek</i> : Razgovor s Petrom Lukačićem iz Knjižnice i čitaonice “Fran Galović” Koprivnica : TEDxLibrary.....	12
4. IZ NARODNIH KNJIŽNICA	14
<i>Karmela Geček</i> : Izložba “Prizori u nestajanju” u knjižnici.....	14
<i>Karmela Geček</i> : Radionica kreativnoga pisanja s Karmelom Špoljarić.....	14
<i>Karmela Geček</i> : Seminar o samoozdravljenju u knjižnici.....	15
<i>Karmela Geček</i> : Stvaramo drugačije pjesme (povodom Noći knjige 2016.).....	15
<i>Marina Grudenić</i> : Volonteri u Ivanečkoj knjižnici.....	16
5. IZ ŠKOLSKIH KNJIŽNICA	17
<i>Snježana Sedlar</i> : “The Bridge”, Osnovna škola “Podrute”.....	17
<i>Ivana Nogić</i> : Svaka je knjiga vrijedna čitanja.....	18
<i>Jasminka Horvatić-Bedenik, Marinela Marčetić</i> : Bogat Mjesec knjige u knjižnici Prve gimnazije Varaždin.....	18
<i>Irena Žunec</i> : Naša škola ima mladog pisca!.....	20
<i>Marinela Marčetić</i> : Mjenjačnica u knjižnici.....	20
<i>Marinela Marčetić</i> : Knjižnica: rasadnik solidarnosti i humanosti.....	21
<i>Draženka Stančić, Robert Posavec</i> : Napredni alati za razvoj uspješne komunikacije u odnosima s javnošću školskog knjižničara.....	22
<i>Draženka Stančić</i> : Projekt “Rekoh, ne porekoh”.....	25
<i>Draženka Stančić</i> : Projekt Slikuljica.....	26
<i>Draženka Stančić</i> : Tulum S(l)ova odvija se u prvom jubilarnom ciklusu.....	28
<i>Jasminka Štimac</i> : Putevima Matije Smodeka.....	29
6. IZ VISOKOŠKOLSKIH KNJIŽNICA	30
<i>Ladislav Cvetko</i> : Festival znanosti 2016.....	30
<i>Bernarda Kos</i> : Održan 6. festival hrvatskih digitalizacijskih projekata.....	30
7. IZ SPECIJALNIH KNJIŽNICA	32
<i>Marina Sakač</i> : Znanstvena produkcija Opće bolnice Varaždin u razdoblju od 2004. do 2014. godine.....	32
8. U KONTEKSTU	35
<i>Marina Sakač</i> : Knjižnice de visu : Jesen u Češkoj: studijsko putovanje knjižničara u organizaciji Zagrebačkog knjižničarskog društva od 7. do 11. listopada 2015. godine.....	35
<i>Marina Sakač</i> : “Das Berliner Hirn”.....	37
<i>Mario Štrlek</i> : Biblioterapija.....	38
<i>Mario Štrlek</i> : Strategija hrvatskog knjižničarstva 2015.-2020. godine : pregled nacrt.....	40
9. ODABRANA IZDANJA IZ STRUKE	44
10. ZAVIČAJNA IZDANJA	45
UPUTE AUTORIMA	48

UVODNIK

Poštovani čitatelji, drage kolegice i kolege!

Pred vama je novi broj Konteksta, časopisa Knjižničarskog društva Varaždinske županije. I u ovom, drugom broju, nastojali smo većim dijelom slijediti koncept prethodnoga u cilju stjecanja prepoznatljivosti i zadržavanja kvalitete, a vjerujemo da će teme koje donosimo biti zanimljive ne samo knjižničarima, već i svim ljubiteljima svijeta knjige.

U rubrici Iz rada Društva možete pročitati koje su sve aktivnosti bile realizirane u razdoblju između dviju redovnih izbornih skupština od 2014. do 2016. godine. Predstavnici Knjižničarskog društva Varaždinske županije sudjelovali su u radu HKD-a kada se usklađivao Statut s novim zakonskim odredbama, ali i kada su se na redovnim skupštinama u Splitu (2014.) i Primoštenu (2016.) obrađivale značajne stručne teme. Predsjednica Društva aktivno je sudjelovala na 10 sjednica Glavnog odbora na kojima su se rješavali aktualni zadaci, a ujedno se poticao i usmjeravao rad regionalnih društava.

Knjižničarsko društvo Varaždinske županije iz godine u godinu postaje sve aktivnije. Redovno se održavaju godišnje skupštine i sastanci radnih tijela, uređuje se mrežna stranica Društva, a knjižničari su međusobno povezani i na društvenoj mreži Facebook. Ustraju u stalnom stručnom usavršavanju, a zajedno s kolegama iz Međimurske županije organizirali su studijsko putovanje u Istru te o svemu tome možete čitati u novom broju Konteksta.

Uvedena je nova rubrika Iz povijesti knjižničarstva i predstavljena su dva priloga – Prostori najstarije varaždinske javne čitaonice te Povijesni osvrt na školske knjižnice Varaždinske županije.

Suradnja s Knjižnicom i čitaonicom „Fran Galović“ iz Koprivnice rezultirala je predavanjem o TEDx projektima, a više o tome možete saznati u rubrici Razgovor s povodom u kojoj je objavljen intervju s predavačem Petrom Lukačićem.

U brojnim priložima donosimo pregled važnijih godišnjih događanja, programa i projekata realiziranih u našim narodnim, školskim, visokoškolskim i specijalnim knjižnicama.

Predstavljaju se izložbe, radionice, književni susreti, marljivi volonteri. Potiče se čitanje i grade se „mostovi“ između različitih regija u sklopu programa Erasmus+. Obilježen je Mjesec hrvatske knjige, Dan sreće i Dan pripovijedanja. Školska knjižnica postala je „mjenjačnica“ i „rasadnik“ solidarnosti i humanosti, privlačno mjesto za „tulumarenje“, a školski knjižničari postali su komunikacijski stručnjaci koji se u svakodnevnom radu domišljaju kako da svojim korisnicima s određenim teškoćama olakšaju čitanje. Zahvaljujući učenicima, krenulo se i tragovima uspješnog knjižničara Matije Smodeka.

U časopisu je predstavljen 6. festival digitalizacijskih projekata i Festival znanosti, a progovorilo se i o znanstvenoj produkciji Opće bolnice Varaždin.

U kontekstu knjižničarskih tema obradila se uvijek aktualna biblioterapija, Nacrt Nacionalne strategije hrvatskog knjižničarstva 2015.-2020. potaknuo nas je napromišljanje o godinama koje predstoje, a u Prag i Berlin odvela su nas studijska putovanja s hrvatskim knjižničarima.

Nismo zaboravili izdanja iz knjižničarske struke ni odabrana zavičajna izdanja. U ovom broju tekstove objavljuju: Ladislav Cvetko, Karmela Geček, Marina Grudenić, Ljiljana Hajdin, Jasminka Horvatić-Bedenik, Ana Jureković-Crnčec, Bernarda Kos, Marinela Marčetić, Ivana Nogić, Robert Posavec, Marina Sakač, Snježana Sedlar, Dražen Sokolić, Draženka Stančić, Jasminka Štimac, Mario Štrlek i Irena Žunec.

Vjerujem da će i ovaj broj biti zabavno i vrijedno štivo te poticaj za daljnji rad i sudjelovanje. Otvoreni smo za sve vaše primjedbe i sugestije kako bi naš idući broj bio još bolji i kvalitetniji.

Zahvaljujem autorima na priložima, urednicima, lektorima i svima onima koji su pridonijeli stvaranju i oblikovanju ovog broja našeg Konteksta.

*Ljiljana Hajdin,
glavna urednica*

IZ RADA DRUŠTVA

1

IZVJEŠĆE O RADU KNJIŽNIČARSKOG DRUŠTVA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE u razdoblju između dviju redovnih izbornih skupština od 2014. do 2016. godine

Novi mandat tijela upravljanja KDVŽ-a započeo je na 12. izornoj skupštini koja je održana 24. rujna 2014. godine u Varaždinu.

Na Skupštini su potvrđeni članovi Upravnog odbora: Tomislav Košić, Željani Čeč, Mare Cestar i Ljiljana Hajdin. Za blagajnicu je izabrana Ana Jureković-Crnčec. U Nadzorni odbor su izabrani: Bernarda Kos, Edita Kutnjak-Zlatar i Kristina Bakulić.

Za predsjednicu Društva izabrana je Ljiljana Hajdin, a za zamjenika predsjednice Tomislav Košić.

1. Sudjelovanje u radu HKD-a

1.1. Skupštine

- Izvanredna Skupština HKD-a, Zagreb, 18. rujna 2015.

Skupština je sazvana zbog potrebe usklađenja Statuta Hrvatskoga knjižničarskog društva s novim zakonskim odredbama te donošenja plana rada i financijskog plana Društva za 2016. godinu. Skupštini je prisustvovala predsjednica KDVŽ-a Ljiljana Hajdin.

- 39. Skupština HKD-a, Split, 15.-18. listopada 2014.

Tema: Knjižnice - od misije do strategije

Na konstituirajućoj sjednici Glavnog odbora sudjelovala je Ljiljana Hajdin.

Delegati iz redova KDVŽ-a nisu izabrani

- 40. Skupština HKD-a, Zagreb, 17. prosinca 2015. godine

Donešen je Statuta HKD-a te usvojen plan rada i financijski plan za 2016. godinu, predsjednica Ljiljana Hajdin prisustvovala je radu Skupštine.

- 41. Skupština HKD-a, Primošten, 12.-15. listopada 2016. godine

Tema Skupštine: Knjižnice: fizički, virtual-

ni i pravni prostor za usluge i korisnike. Delegati, zastupnici KDVŽ-a Marina Sakač i Irena Gotal izabrani su na skupštini 13. rujna 2016.

1.2. Glavni odbor HKD-a

Održano je 11 sjednica Glavnog odbora, od toga 3 sjednice elektroničkim putem. Predsjednica KDVŽ-a sudjelovala je na 10 sjednica i svim e-sjednicama.

Donesena je odluka da se podaci u bazi članova ažuriraju najkasnije do 1. svibnja 2016. godine, predloženi su Plan i program rada HKD-a s financijskim izvještajima, imenovani su članovi povjerenstava i ocjenjivačkih odbora za predlaganje predsjednika HKD-a, Knjižnicu godine, nagradu „Eva Verona“ i „Kukuljevićeve povelje“.

2. Rad unutar Knjižničarskog društva Varaždinske županije

S danom 1. rujna 2016. godine KDVŽ-a ima 37 redovnih članova. Cilj nam je povećati broj članova, osobito iz redova školskih knjižničara kako bi se i ubuduće uz ovakav oblik organiziranja omogućilo i pomoglo ostvarivanju profesionalnih stavova i oblikovanje profesionalnog identiteta.

2.1. Upravni odbor

Održane su 4 sjednice Upravnog odbora, od kojih su 2 bile održane elektroničkim putem. Sva pitanja vezana uz rad i aktivnosti Društva su raspravljana i predlagana na sjednicama UO-a.

Na sjednicama su bili prisutni svi članovi UO-a.

2.2. Skupštine KDVŽ-a

Održane su tri redovne skupštine Društva.

- Na Skupštini održanoj 20. ožujka 2015. godine usvojen je Program i plana rada KDVŽ-a za razdoblje 2014.-2016. godine. Gost Skupštine je bila predsjednica HKD-a Dunja Holcer.

- Na Skupštini održanoj 28. rujna 2015. godine usvojen je Statut KDVŽ-a usklađen s novim Zakonom o udrugama. Također je usvojen prijedlog o besplatnom upisu u Gradsku knjižnicu na području stalnog prebivališta korisnika. Uvjet je uključivanje u rad Društva, tj. nakon uplate članarine za tekuću godinu. Članarine se mogu uplatiti na žiro-račun Društva, a čiji podaci se nalaze na web-stranicama KDVŽ-a ili putem blagajne Ani Jureković-Crnčec, blagajnici Društva.

- 15. Skupština, održana 13. rujna 2016.

Na Skupštini je potvrđen mandat novim članovima u tijelima upravljanja Društva. Za predsjednika je izabrana Ljiljana Hajdin, za zamjenika predsjednika Mario Štrlek, a za članove Upravnog odbora Irena Gotal, Janja Kelava i Ana Jureković-Crnčec kao blagajnica Društva.

U Nadzorni odbor izabrani su Ladislav Cvetko, Marina Grudenić i Karmela Geček.

Izabrani su i delegati koji će predstavljati naše regionalno društvo na 41. skupštini Hrvatsko-ga knjižničarskog društva u Primoštenu i to: Irena Gotal i Marina Sakač.

3. Web stranica KDVŽ-a

Kako Društvo nije imalo aktivnu web stranicu, oblikovana je nova web stranica KDVŽ-a. Glavna urednica web stranica je Ljiljana Hajdin, članica uredništva je Marina Sakač, a poslove web-mastera obavlja Mario Štrlek. Web stranica sadrži i ažurira informacije o Društvu i aktivnostima koje Društvo provodi. Njezinom uspostavom i redovitim održavanjem nastoji se osigurati adekvatno informiranje članova te doprinijeti razvoju i promociji Društva, kako na lokalnoj razini tako i šire.

4. Nakladnička djelatnost

Društvo je pokrenulo izdavanje časopisa Kontekst. Časopis se objavljuje jedanput godišnje u elektroničkom obliku. Glavna urednica časopisa je predsjednica Društva Ljiljana Hajdin, a članovi uredništva su: Jasminka Štimac, Jasminka Horvatić-Bedenik, Marina Sakač, Mario Štrlek, Ana Jureković-Crnčec te počasni član Dunja Holcer.

Prvi broj je objavljen uoči Mjeseca hrvatske knjige 2015. godine i predstavljen na 13. Skupštini Društva. U pripremi je objavljivanje drugog broja u istom razdoblju ove godine.

5. Stručni skupovi i predavanja u organizaciji Društva

- 17. studenoga 2015. godine Petar Lukačić, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, održao je predavanje „TEDx KoprivnicaLibrary“

- 15. prosinca 2015. godine, prof. Zdenka Sviben održala je predavanje „E-izvori: odabir, vrednovanje i korištenje“

6. Ostalo

- Ožujak 2015. godine – Varaždinska županija odobrila je financijska sredstva u iznosu od 5.000 kn za provedbu aktivnosti Društva na temelju Plana i programa rada 2014.-2016

- Kolovoz 2016. – upućena je prijava na Javni natječaj raspisan od strane Varaždinske županije za dodjelu financijskih potpora za sufinanciranje aktivnosti udruga u 2016. godini.

*Izvešće sastavila:
Ljiljana Hajdin,
predsjednica KDVŽ-a*

Članarina za 2017. godinu iznosi 50,00 kuna.

Članovi Društva knjižničara Varaždinske županije mogu se besplatno upisati u narodnu knjižnicu na svojem području.

ODRŽANA 15. IZBORNA SKUPŠTINA KNJIŽNIČARSKOG DRUŠTVA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE

U utorak, 13. rujna 2016. godine, u prostorijama Fakulteta organizacije i informatike u Varaždinu održana je 15. izborna skupština Knjižničarskog društva Varaždinske županije.

Na radnom dijelu Skupštine usvojeni su izvještaji o radu Društva, financijsko izvješće te izvješće Nadzornog odbora za proteklo mandatno razdoblje.

Za novo mandatno razdoblje, od 2016. – 2018. godine, izabrano je novo predsjedništvo Društva.

Dosadašnjoj predsjednici Ljiljani Hajdin potvrđen je još jedan mandat na dužnosti predsjednice Društva. Za zamjenika predsjednice izabran je Mario Štrlek, a za članove Upravnog odbora izabrane su Irena Gotal, Janja Kelava i Ana Jureković-Crnec kao blagajnica Društva.

U Nadzorni odbor izabrani su Ladislav Cvetko, Marina Grudenić i Karmela Geček.

Izabrani su i delegati koji će predstavljati naše regionalno društvo na 41. skupštini Hrvatskoga knjižničarskog društva u Primoštenu i to: Irena Gotal i Marina Sakač.

Na stručnom dijelu Skupštine prikazana je prezentacija kolegice Jasminke Štimac s naslovom Nedovoljno istražene zavičajne teme. Kolegica Janja Kelava je uz svoju prezentaciju podsjetila na stručno putovanje Istrom knjižničara Varaždinske i Međimurske županije u lipnju 2016. godine.

Sjednica Skupštine je uz prigodnu zakusku završila s radom u 15:00 sati.

Ljiljana Hajdin,

Predsjednica Knjižničarskog društva Varaždinske županije

ISTROSITNICE

Knjižničari ispred Gradske knjižnice Labin

Knjižničari iz Varaždinske i Međimurske županije, nas 38, krenuli smo u subotu 4. lipnja, po predviđenom rasporedu, u 5:30 put Istre. Negdje pri Rijeci Sonja je primijetila kako se put već dugo „penje gore“. Tek što sam elaborirao kako je taj česti pleonazam prikazan i na filmu („H-8“ Nikole Tanhofera iz 1958.), s razglasom se javio vodič Kruno: „još malo ćemo se penjati gore, a onda silazimo dolje...“

Oko 10:30 stigli smo pred labinsku Gradsku knjižnicu koja je od kraja 2013. integrirana u

autentični ambijent rudarskoga nasljeđa i dio je zaštićenog kompleksa industrijske kulturne baštine zvane „Pijacal“. Kompletni plan nije dovršen, ali ono što jest, opravdava nekoliko nagrada koje su projektanti i arhitekti zaslužili. Pokraj naše grupe naišao je, žureći na sastanak, Tulio Demetlika, gradonačelnik Labina, ali je na zamolbu naše labinske voditeljice, održao pozdravni govor. Neplanirano, ali profesionalno, vidi se da je čovjek u četvrtom mandatu. Nakon tog smo se, treći put tog dana, „penjali gore i silazili dolje“ – pa u adaptiranom smo rudniku, na kraju krajeva.

Krenusmo put Pazina, glavnog grada Istre (upravne i administrativne poslove dijeli s većom Pulom). Obišli smo knjižnicu čiji je skučeni prostor u nesuglasju s velikom zgradom Doma kulture u kojoj se nalazi. Neki od velikih predvornih paviljona, uz omanje prilagodbe, omogućili bi knjižnom fondu da „prodiše“. Bilo kako bilo, u Pazinu su nas tek čekale pustolovine. Po rasporedu je slijedio susret s mađarskim pjesnikom Ottom Tolnaijem, osobom zanimljive biografije i jake pjesničke riječi, autorom 32 knjige poezije, romana, eseja i monografija o slikarima. Prijateljivao je i surađivao, da nabrojimo samo neke, s Ervinom Šinkom, Dani-

lom Kišem, Radomirom Konstatinovićem, Antunom Šoljanom, Ivanom Slamnigom... Prijeteća kiša premjestila je susret iz skućene Hiže od besid u Vitešku dvoranu pazinskog Kaštela kraj kojeg je Pazinska jama, turistička atrakcija koju su domišljato premrežili s nekoliko sajli na kojima ju doslovno možete preletjeti. Atrakcija od koje vam se, pri pogledu samom, dižu trnci uz kralježnicu! Tina je kratko komentirala: „I'll be back!“

Moderator na druženju s Tolnajem bio je Neven Ušumović, hrvatski književnik iz Vojvodine, po struci profesor filozofije, diplomirani komparatist književnosti, hugarolog, diplomirani knjižničar i prevoditelj s mađarskoga jezika.

Već pod pljuskom, probili smo se do Hiže od besid, da je barem obiđemo. Ruševna zgrada u vlasništvu Grada Pazina obnovljena je zajedničkim sredstvima Istarske županije i grada Pazina. Radovi na kući započeli su 2007., a dovršeni u studenom 2009. kada je svečano otvorena. Sastoji se od prizemnog prostora koji ima javnu namjenu (književne večeri, predavanja i slično) i garsonijere na katu, koja na mjesec dana postaje dom prevoditelju, umjetniku...

Književnik gost preuzima ulogu domaćina i dočekuje publiku, predstavnike medija i književne javnosti. Prvi „stanar“ bio je Robert Perišić, a posli-

je su se redali: Maja Vidmar, Zoltán Medve, Milan Rakovac, Renato Baretić, Olja Savičević Ivančević, Sanja Lovrenčić, Oto Oltvanji, Rusanka Ljapova i drugi.

Sad već prolom oblaka spriječio nas je da posjetimo pazinski Jules Verne Club, obližnji Beram te gotičku crkvu sv. Marije na Škrilinah čiji su zidovi oslikani ciklusom fresaka Vincenta iz Kastva, ali nije Janju da kroz zavjesu kiše vuče 6 x 1,5 litara Pasarete, lokalne Coca-Cole.

Tek što smo razbacani nevremenom iz raznih smjerova ušli u autobus, kiša je, po Murphyju, stala!

Odvezli smo se do Svetog Petra u Šumi gdje smo se u OPG-u Pod Čeripnjon okrijepili pa krenuli kući, a zanima li vas kako su tog dana izgledali oblaci nad Istrom, javite se Nadici iz Novog Marofa – fotografirala ih je 97 puta!

Dražen Sokolić,

Gradska knjižnica i čitaonica "Metel Ožegović" Varaždin

PREDAVANJE „E-IZVORI : ODABIR, VREDNOVANJE I KORIŠTENJE“

Predavanje o "e-izvorima"

Prof. Zdenka Sviben, knjižničarska savjetnica, održala je predavanje na temu „E-izvori : odabir, vrednovanje i korištenje“ u utorak, 15. prosinca

2015. godine u prostorijama Fakulteta organizacije i informatike Varaždin. Predavanje je organizirano u suradnji Knjižničarskog društva Varaždinske županije, Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu te Gradske knjižnice i čitaonice „Metel Ožegović“ Varaždin. Nazočnih 35 knjižničara iz narodnih, školskih, visokoškolskih i specijalnih knjižnica Varaždinske županije naučilo je kako pronalaziti, vrednovati i koristiti elektroničke izvore monografskih publikacija, članaka i referentnih izvora besplatno dostupnih na internetu.

Ana Jureković-Crnčec,

Gradska knjižnica i čitaonica "Metel Ožegović" Varaždin

PROSTORI NAJSTARIJE VARAŽDINSKE JAVNE ČITAONICE

Javna knjižnična djelatnost u Varaždinu započela je osnivanjem prve ilirske čitaonice 1838. godine. U tiskanom Pozivu njezin se utemeljitelj Metel Ožegović obraća istomišljenicima naglašavajući razloge osnivanja „Društva narodnog“ koje će voditi brigu o nabavi i posudbi novina i knjiga onim članovima koji plate godišnji prinos od najmanje dvije forinte u srebru. Prve knjige darovali su „Društvu“ njegovi ugledni podupiratelji, među njima i Dragojlo Kušlan¹ iz čijeg pisma upućenog Ljudevitu Gaju 23. veljače 1838. godine saznajemo koje su sve novine na raspolaganju u „Kavani Kod Križa“²

Franjevački trg s palačom Herzer

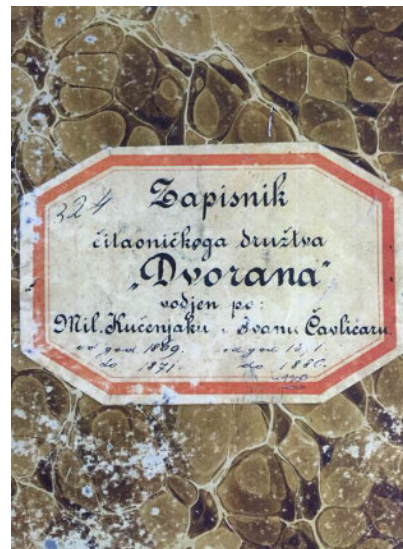
Čitaonica je desetljećima djelovala na prvom katu palače Herzer, najprije u stanu gimnazijskoga profesora Tome Jeliševića, u kojem su se, prema Valdecovu sjećanju, rado pjevale ilirske ro-

1 Dragojlo (Dragutin) Kušlan(d) (Krapina, 12.1.1817. – Zagreb, 11.3.1867.) odvjetnik, političar i publicist, kraće je vrijeme radio u Varaždinu. Bio je urednik časopisa *Slavenski jug* i tjednika *Prijatelj puka*. S Mirkom Šuhajem objavio je Spise saborske Sabora Kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije od godine 1861. U Ilirskoj zbirci varaždinske Gradske knjižnice sačuvane su dvije knjige s njegovom posvetom „Društvu“.

2 Pismo se čuva u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, a preslika je ustupljena Gradskoj knjižnici i čitaonici „Metel Ožegović“ Varaždin.

doljubne pjesme.³ Službeni sastanci ravnateljstva mogli su se održavati svakog 15. u mjesecu u popodnevnim satima u manjoj županijskoj dvorani. Metel Ožegović jedno je vrijeme obnašao funkciju „izvanrednog“ ravnatelja, a 1842. godine potaknuo je razmatranje potrebe promjene službenih prostora.⁴ Iako se o tome u više navrata raspravljalo, primjereniji prostor još dugo neće biti pronađen.

Za Čitaonicu se ustalio novi naziv te se u dvojezičnim „Pravilima varaždinske Dvorane“⁵ iz 1853. godine navode opće karakteristike prostora. Djeluje „u pristojnom, za ovu svrhu prikladno i priatno uredjenom mjestu“ (§ 1.). Peteročlano ravnateljstvo „skrbiti će pako za pribavljanje obćih listovah, za shodno razsvětlenje i kurenje, prilično i što više ukusno pokućstvo, kao i urednu dvorbu“ (§ 10.).

Zapisnik čitaoničkoga društva „Dvorana“ vodjen po Mil. Kučenjaku i Ivanu Čavlićaru od godine 1869.

3 Valdec, Stjepan. Uspomene iz najmladjeg mog djačkog života u Varaždinu. U Varaždinu: Nakl. i tisak S. pl. Platzera, 1914. Str. 57.

4 Prema: Jež, Ivančica: Varaždinsko „Društvo narodno“ – prva hrvatska narodna čitaonica (1838. – 1948.). // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 53, 1(2010), str. 120–131.

5 Uramljena „Pravila“ sačuvana su u Gradskoj knjižnici i čitaonici „Metel Ožegović“ Varaždin.

Iz Zapisnika čitaoničkoga društva „Dvorana“⁶ saznajemo da se namještaj povremeno obnavljao pa je 1869. godine predloženo da se u čitaonici preurede dvije slamnate sjedeljke („canapei“), a u „gospojinskoj sobi“ da se moderniziraju dvije sjedaljke i šest stolaca. Kad je kartaška soba došla na red za uređenje, postavljene su letvice na primjerenu visinu kako bi se spriječilo da se stolcima oštećuju „slikarije“ na zidovima. Za kartašku sobu i sobu za biljar trebalo je naručiti šest zastora, a za četiri kartaška stola zeleno sukno. Da prostor bude još ljepši i udobniji, nabavljen je i veliki sag. Predloženo je da se novom podvorniku u garderobi pripremi postelja koja bi se zaklonila zaslonom.

Prostor se unajmljivao na 3 i $\frac{3}{4}$ godine, a 1870. Najmovni ugovor sklopljen je s tadašnjim vlasnikom nekretnine Ivanom Nepomukom Petrovićem. Na raspolaganju je bila jedna velika soba, pet manjih, drvarnica i jedna mala strana zajedničkoga „nahižja“.

Prostor je bio premali naročito onda kad su se organizirali plesni vjenčići, koncerti, tombole i predavanja (koja su se sve češće organizirala u gimnazijskoj zgradi), a mjesečno ga je trebalo plaćati 460 forinti. Po isteku najamnine određeno je da se sobe moraju dva puta pobijeliti vapnom, a u dobrom stanju moraju biti i prozori, stakla, peći, „ključenice“, dok se parket redovno morao održavati voskom.

Nova kazališna zgrada, rađena prema nagrađenom projektu bečkoga arhitekta Hermana Helmera, trebala je biti završena do 1. srpnja 1873. godine. U njoj je bio predviđen i prostor za čitaonicu, no bilo je neizvjesno hoće li radovi na vrijeme završiti i hoće li „slavna občina“ „Dvorani“ odobriti preseljenje. Stoga je Glavna skupština odlučila da se dosadašnji prostori unajme još na godinu dana.

Gradsko poglavarstvo svojim je dopisom od 2. srpnja 1873. godine obavijestilo „Dvoranu“ da se prostorije u novoj kazališnoj zgradi mogu koristiti od 1. listopada uz najmninu od 600 forinti. Kad se to pročulo, grupa građana potaknula je osnivanje velikoga čitaoničkoga društva u koje bi se „Dvorana“ stopila sa svim svojim imetkom. Spajanje s „Kasinom“, kako se nazvao novoutemeljeni klub, bilo je moguće pod uvjetima koje je određivala „Dvorana“ koja je tražila da joj se priznaju utemeljiteljska prava. Na zajedničkoj sjednici trebala su biti usvojena nova pravila, ali se članovi nisu mogli usuglasiti na

kojem će se jeziku voditi zapisnici pa do potpisivanja Unions-Akta nikada nije ni došlo. U prosincu 1873. godine „dvoranaši“ su se u Petrovićevoj kući odrekli korištenja jedne prostorije zvane Sitz-Zimmer da bi lakše podmirili stanarinu koja je snižena na 320 forinti.

Od 1875. godine unajmili su cijeli kat starog kazališta⁷ za 250 forinti, a ugovor je prvotno potpisan s podnajmodavcem Vinkom Findlerom. Unajmljeni prostor prilagođen je vlastitim potrebama pa su u plesnoj dvorani ugrađena staklena vrata donesena iz Petrovićevih prostorija i uređena je mala dvorana za gospođe.

U posebnoj prostoriji omogućen je rad Pjevačkom društvu „Vila“ čiji su koncerti bili vrlo uspješni. Novi ugovor potpisan je s Mekovcem, vlasnikom kuće kojemu je za intervencije u prostoru plaćena odšteta.

U namjenski prostor na prvom katu kazališne zgrade najprije je uselio njemački „Kasino“, a sačuvana je Najamna pogodba s „Dvoranom“ od 22. ožujka 1878. godine⁸ kojoj je u međuvremenu pripojen. U najam su dobiveni i bogato ukrašeni pozlaćeni lusteri s više svijeća na zlatnim podloščima, različite lampe i petrolejke. Čitaonica se mogla „po okolnostih i po svojem razboru“ služiti namijenjenim prostorijama pa ih je povremeno iznajmljivala, ali ih je već 1880. godine morala zamijeniti za jeftinije, na drugom katu kazališne zgrade.

U Pravilima čitaoničkog društva „Dvorana“ u Varaždinu propisano je da „osim godišnjeg prinosa imade svaki član kod pristupa u društvo platiti upisninu od 4 krune, kao prinos za uzdržavanje pokućstva“ (§ 7.).⁹ Izražena je želja da se za novi prostor nabavi još jedan oveći stol da se ugodnije može igrati „Whist“¹⁰, a kartanje će uzeti takvog maha da se zabranio „Einz, macao i batto“.

„Narodna čitaonica“¹¹ 1919. godine pomagala je pri osnivanju „Gradske pučke knjižnice“ i novoj ustanovi ustupila je tri ormara i više od 1 000 knjiga. „Narodna čitaonica“ bila je središte društvenoga života. Osim kartanja tamo se mogao igrati šah, domino i biljar. Jedna je prostorija ustupljena „Francuskom klubu“ koji je imao svoju knjižnicu, a njihove revije i novine na francuskom jeziku mogli su čitati članovi „Narodne čitaonice“.

⁷ Staro kazalište bilo je u današnjoj Kranjčevičevoj ulici br. 4.

⁸ Vidi: „Zavičajna zbirka Warasdiniensia“ Gradske knjižnice i čitaonice „Metel Ožegović“ Varaždin, sign. 09 NAJ D.

⁹ Pravila čitaoničkoga društva „Dvorana“ u Varaždinu. Varaždin: Troškom i nakladom društva, 1901. Str. 4.

¹⁰ Whist je kartaška igra koja se igra u parovima.

¹¹ Naziv „Dvorana“ promijenjen je na izvanrednoj skupštini 9. 11. 1918. u „Narodna čitaonica“.

⁶ Zapisnik čitaoničkoga društva „Dvorana“ vodjen po Mil. Kučenjaku i Ivanu Čavličaru od 1869. do 1871., od 1871. do... 1900. U varaždinskoj Gradskoj knjižnici čuva se njegova preslika.

O iznajmljivanju društvenih prostorija odlučivalo se na odborskim sjednicama kao i o brojnim programima koji su organizirani. Da bi se mogli organizirati koncerti i zabave, nabavljen je klavir, a dobro su bila posjećena i predavanja. Trideset stolaca zamijenjeno je novim te su u čitaonici postavljeni uz zidove da bi korisnici imali što više mjesta. Iznova tapecirane fotelje okruživale su stol u središnjem dijelu čitaonice.

Godine 1928. zatraženo je od Gradske pučke knjižnice da vrati jedan ustupljeni ormar i knjige koje se ne čitaju da bi se ponovno organizirala knjižnica. Povučeno je više od 300 knjiga, a knjižničar dr. Zvonko Milković sastavio je njihov popis i katalog u dva primjerka. Za 600 dinara kupljen je akvarel Ive Režeka, a školski nadzornik darovao je fotografije pisama biskupa dr. Jurja Dobrile koja su krasila zidove. Fotografije prvih predsjednika Čitaonice, koje su nekada visjele na zidovima, pohranjene su u Gradskom muzeju.

Temeljito preuređenje prostora odvijalo se postupno, a trajalo je i nakon organiziranja završne svečanosti uz 100. obljetnicu osnutka prve ilirske čitaonice. Da se dobiju dvije velike dvorane, porušen je pregradni zid između čitaonice i sobe za biljar. Ugrađena je klizna staklena stijena. Postavljen je novi parket, dvije glinene peći, moderna rasvjeta. U sobama su postavljene po tri stropne svjetiljke, a nad stolovima su se ponovno montirale „svjetiljke na potez“. Dvorane su obojene svijetlozelenom bojom, nabavljene su nove karniše, a svilene zavjese darovala je tekstilna industrija. Zamišljeno je da se cijeli zid prema balkonu prekrije suknom.

Godine 1939. predloženo je da se vrati naziv „Hrvatska čitaonica“. Radno joj je vrijeme bilo do 22 sata, a predlagalo se da se produži do ponoći iako su bili veliki troškovi za rasvjetu i grijanje.

Pred Drugi svjetski rat sve su se češće u službenim prostorijama događali razni incidenti, a otuđen je i dio arhive. Tijekom rata prostorije su dosta uništene, a nakon rata ideja o objedinjavanju postojećih javnih knjižnica pokazala se kao najbolje rješenje.

Čitaonica u prostoru nekadašnje Kazališne restauracije 1947.

Godine 1947. stvoreni su uvjeti da se u prostoru nekadašnje Kazališne restauracije omogući razvoj novoj ustanovi – Narodnoj čitaonici i knjižnici „Sloboda“. U njezin temeljni fond uvrštene su knjige javnih, društvenih i mnogih privatnih knjižnica. Osim knjiga u novi, prenamijenjeni prostor preseljen je i sav raspoloživi namještaj „Hrvatske čitaonice“. U čitaonici je bilo 120 sjedećih mjesta, a na raspolaganju je bilo više od stotinu naslova novina i časopisa. Zanimljivo je da se tri obnovljene velike fotelje koriste još i danas, a na ona stara vremena podsjećaju nas slike među kojima je i spomenuti akvarel Ive Režeka.

Literatura:

1. Pravila čitaoničkoga društva “Dvorana” u Varaždinu. Varaždin: Troškom i nakladom društva, 1901.
2. Pravila čitaone “Dvorana” u Varaždinu. 2. izd. Varaždin: Troškom i nakladom društva, 1911.

*Jasminka Štimac,
Gradska knjižnica i čitaonica „Metel Ožegović“ Varaždin*

POVIJESNI OSVRT NA ŠKOLSKE KNJIŽNICE VARAŽDINSKE ŽUPANIJE

Hrvatsko školstvo intenzivnije se počelo razvijati u drugoj polovici 18. stoljeća, a najstarija javna škola na području današnje Varaždinske županije utemeljena je u Varaždinskim Toplicama krajem 15. stoljeća.

U Civilnoj Hrvatskoj školske knjižnice samoinicijativno su osnivali učitelji i prije donošenja tzv. Mažuranićeva zakona¹ (1874.), a prve su utemeljene u državnim školama u Petrijancu (1740.) i Velikom Bukovcu (1830.).²

Na području Varaždinske županije 1875. godine utemeljeno je Učiteljsko društvo na čijem je čelu bio Bartol Francelj.³ Iako je djelovanje Društva bilo vrlo ambiciozno zamišljeno, njegov je rad ubrzo zamro pa je učitelj iz Sračinca Pajo Wöflf⁴ 1878. godine uložio velik napor da učitelje potakne na daljnju međusobnu suradnju.

Pajo Wöflf, učitelj. Fotografiju je ustupio dr. Duško Wöflf.

1 Zakon od 14. listopada 1874. ob ustroju pučkih škola i preparandija za pučko učiteljstvo u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji

2 Badalić, Josip. Javne knjižnice u Savskoj Banovini. Zagreb: Tisak zaklade tiskare „Narodnih novina“, 1937. Str. 12.

3 Bartol Francelj, profesor varaždinske realke i književnik bavio se i izdavaštvom. Pokrenuo je izlaženje novina *Pučki prijatelj* (1868.-1874.). Bio je među osnivačima Hrvatskog pedagoško-književnog zbora.

4 Pajo Wöflf rođen je u Varaždinskim Toplicama, a u Sračinec na školu došao je iz Martijanca. Visoka kraljevska vlada dozvolila mu je 1888. da s učiteljem D. Šurom dobrovoljno zamijeni svoje radno mjesto te je imenovan ravnateljem škole u Vinici, a 1896. premješten je u Krapinu.

Poslao im je okružnicu u kojoj piše: „Moje misli vazda kolaju, kako, gdje i kada bismo se mogli sastati bez potrebnih baš za to troška, a da se posavjetujemo o našim poteškoćah, da, naime, saopćujemo jedan drugome što smo uzgajajući i obučavajući iskusili, kako, i na koji smo način došli na pravu stvar... Tom ćemo se zgodom najljepše skupa sastati nas nekolicina, pak ćemo razgovarati ob onom, što nam najviše srce tišti, što smo iskusili tečajem mjeseca u školi, a posavjetovati ćemo se, na koji bismo način obuku unapredili, koje bismo metode poprimili da budemo korisno djelovali.“⁵

Prema važećem Zakonu općine su morale izdvojiti najmanje 10 forinti za financiranje školskih knjižnica. Školske godine 1886./1887. učitelj Wöflf negodovao je jer ta obveza nije bila ispunjena te se za knjižnicu nabavilo premalo knjiga.

Knjižnični fondovi najčešće su dopunjavani darovima imućnijih pojedinaca, a pogodnosti u nabavi knjiga ostvarivale su škole koje su se uključivale u strukovna udruženja. Članovi utemeljitelji dobivali su izdanja Matice hrvatske, Hrvatskoga pedagoškoga književnog zbora i Društva sv. Jeronima. Poznato je da je nekadašnja učiteljska knjižnica u Bisagu imala bogatu zbirku knjiga na hrvatskom, latinskom, grčkom, njemačkom i talijanskom jeziku.

Sedamdesetih godina 19. stoljeća utemeljene su školske knjižnice u Sračincu, Visokom i Klenovniku, a osamdesetih godina, prema zabilježkama u školskim spomenicama, djelovale su i u Varaždinskim Toplicama, Svetom Đurđu, Biškupcu, Martijancu i Ivancu. Zakonom je bilo propisano obvezno osnovno školovanje, a nadzor nad školama provodila je zemaljska vlada, županijski školski odbori, odnosno školski nadzornici. Kad je nadzornik 1879. godine pregledao školu u Klenovniku, zaključio je: „U učiteljskoj knjižnici bilo je 8 svezakah u učeničkoj 4 svezka“⁶ pa je očito da su knjižnicama nazivane i vrlo male zbirke knjiga. Među časopisima koje su nabavljale osnovne škole najčešće se spominje: *Napredak*, *Službeni glasnik*, *Gospodarski list* i *Školski vrt*, a za djecu nabavljano je *Smilje*.

5 Pihler, Lujo. Historijat Varaždinskog učiteljskog društva. Čakovec: Tiskara V. Takšić, 1925. Str. 7–8.

6 Mišinski, Franjo. Školska spomenica obće pučke škole klenovničke, rukopis, 1862.

Na Prvoj konferenciji školskih nadzornika održanoj u Zagrebu od 1. do 15. ožujka 1894. godine razmatrane su brojne ideje kako bi trebalo urediti i unaprijediti školske knjižnice. Uvodno izlaganje na tu temu imao je školski nadzornik M. Vuković iz Gospića koji je predložio da bi se financijska sredstava pojedinih općina za osnivanje knjižnica morala povećati kod većih škola, a da bi se za istu namjenu mogla koristiti novčana globa ostvarena na temelju provedenoga kaznenog postupka. Zalagao se da se za knjižnice namijene posebne svjetle i suhe prostorije. Ugledni književnici trebali bi preporučiti knjige za učeničke knjižnice u kojima bi bile: basne, pripovijetke, zagonetke, pjesme, životopisi, opisi raznih događaja, popularna povijest, zemljopis, gospodarstvo...

Predložio je da učiteljsku knjižnicu imaju sve škole ili da više škola osnuju zajedničku knjižnicu, a zalagao se i za svojevrsnu cenzuru. Prisutni školski nadzornici s odobravanjem su prihvatili glavninu ponuđenih prijedloga, ali su se uključivali u raspravu iznoseći vlastita razmišljanja. Tako je Stjepan Grotić, nadzornik iz Varaždina, konstatirao da općine zaboravljaju na svoju financijsku obvezu, ali, zahvaljujući upornosti, u pet godina prirast knjiga u školskim knjižnicama u Varaždinskoj županiji iznosio je 11 363 sveska. Školske godine 1892./1893. u učiteljskim knjižnicama bilo je 15 371, a u učeničkim 6 042 sveska. Na istoj je Konferenciji nadzornik Grotić podnio referat o djelovanju mlađega učiteljskog naraštaja te je ustvrdio: „Doista me skoro neko sažaljenje obuzimlje, kada vidim mladog učitelja, gdje od kukavne svoje plaćice daje dio i za knjige, dokolicu troši na čitanje, a znadem, da s toga niti će mu biti plaća povećana, niti može biti promaknut, već učitelj te učitelj, a od stotine po jedan postane nadzornikom“.⁷

Unatoč nastojanjima da se rad u školskim knjižnicama unaprijedi i ujednači, raspored građe ipak nije bio strogo određen. U Varaždinskim Toplicama postojao je katalog za 1 000 knjiga koje su bile razdijeljene po znanstvenim strukama, dok je u Visokom učitelj Herman Pečnik knjige razvrstao po brojevima. U Višnjici je školske godine 1894./1895. školski nadzornik utvrdio da se knjiž-

nica vodi u „propisanih tiskanica“⁸, a da su knjige tek djelomice uvezane. Na snazi je 1916. bila „Naredba kralj. hrvatske vlade od 15. VII. tg. br. 15848, kojom se izlučuju iz škol. knjižnice knjige srpske propagande“.⁹ Godine 1926. sreski poglavar odobrio je brisanje iz fonda neuporabivih knjiga. U Svetom Iliji nakon završetka Prvoga svjetskog rata „kralj. zem. vlada donijela je odluku da se iz školskih knjiga odstrane svi listovi na kojima se spominje Austro-Ugarska ili njezini vladari, što je u školi i učinjeno“.¹⁰

Pojedine školske knjižnice s vremenom su preuzele funkciju javnih knjižnica. To potvrđuje Kazalo čitača knjiga iz školske knjižnice u Sv. Iliji (za razdoblje od 1924. do 1950. godine, s manjim prekidima) koje je sačuvano u varaždinskoj Gradskoj knjižnici, a u Trnovcu je sačuvan Popis knjiga učeničke knjižnice i Glavni katalog školske knjižnice u koji je evidentiran fond namijenjen vanjskim korisnicima.

Uvid u tu dokumentaciju omogućen je nadležnom školskom nadzorniku 1931. godine.

Kazalo čitača knjiga iz školske knjižnice u Sv. Iliji.

Neke škole u novije vrijeme oblikovale su posebne zbirke starih knjiga i dokumenata. Najstarija knjiga sačuvana u školskoj knjižnici potječe iz 1551. godine¹¹ i nalazi se u najstarijoj srednjoškolskoj knjižnici, u Prvoj gimnaziji Varaždin, školi

7 Grotić, Stjepan: Ima li razloga prigovarati, djelovanju mlađeg učiteljskoga naraštaja; ako da, gdje bi valjalo tražiti razloge tomu? // Prva konferencija školskih nadzornika iz Hrvatske i Slavonije, obdržavana od 1. do 15. ožujka 1894. Zagreb: Tisak i naklada knjižare L. Hartmana (Kugli i Deutsch), 1894. Str. 163.

8 Filipec, Ljudevit. Spomenica za nižu pučku školu u Višnjici, rukopis, 1892.

9 Isto

10 Spomenica: (1839-1989) / gl. i odgovorni urednik Stanislav Dragica. Ilija: Osnovna škola „Vladimir Nazor“, 1989. Str. 33.

11 Knjiga De conservanda bona valetudine autora Arnaldusa de Villanove tiskana je u Frankfurtu 1551.

koja ove godine obilježava 380. obljetnicu postojanja.

Kratkim povijesnim osvrtom željelo se ukazati na nedovoljno istražene zavičajne školske spomenice u kojima su sačuvani dragocjeni podatci o događanjima vezanim uz prosvjetni rad i sredinu u kojoj su se škole stopile. Odražavaju vrijeme u kojem su nastale. Neke od njih su maštovito oslikane, dopunjene fotografijama i statističkim pokazateljima, a neke odaju kroničarevu samokritičnost: „Nasljedniče mili! Tko zna bolje, rodilo mu polje, a tko zna više, neka jošte piše!“¹²

Literatura:

1. Badalić, Josip. Javne knjižnice u Savskoj Banovini. Zagreb: Tisak zaklade Tiskare „Narodnih novina“, 1937.
2. Pihler, Lujo. Historijat Varaždinskog učiteljskog društva. Čakovec: Tiskara V. Takšić, 1925.
3. Prva konferencija školskih nadzornika iz Hrvatske i Slavonije, održavana od 1. do 15. ožujka 1894. Zagreb: Tisak i naklada knjižare L. Hartmana (Kugli i Deutsch), 1894.
4. Spomenica: (1839-1989) / gl. i odgovorni urednik: Stanisavljević, Dragica. Ilija: Osnovna škola „Vladimir Nazor“, 1989.

Jasminka Štimac,

Gradska knjižnica i čitaonica „Metel Ožegović“ Varaždin

Suvremena knjižnica Osnovne škole Trnovec

Danas u Varaždinskoj županiji djeluje 58 profesionalno organiziranih školskih knjižnica: 46 u osnovnim školama (matičnim i područnim), 11 u srednjim školama i 1 u Učeničkom domu. Profesionalno organiziranu knjižnicu još nemaju novoutemeljene škole (Katolička osnovna škola Svete Uršule u Varaždinu, srednje škole u Novom Marofu i Ludbregu), varaždinske privatne srednje škole i umjetničke (glazbene) škole. Na 3 795 m² pohranjeno je oko 300 000 knjiga i građe na suvremenim medijima, a više od 21 000 učenika njihovi su potencijalni korisnici. Za knjižnice je nabavljeno 160 računala. Osvremenile su poslovanje, imaju pristup internetu, a knjižnični program Metel-win i dalje nadograđuje i usavršava tvrtka Point d. o. o. iz Varaždina.

¹² Filipec, Ljudevit. Spomenica za nižu pučku školu u Višnjici, rukopis, 1892.

RAZGOVOR S POVODOM

3

RAZGOVOR S PETROM LUKAČIĆEM IZ KNJIŽNICE I ČITAONICE “FRAN GALOVIĆ” KOPRIVNICA TEDxLibrary Razgovarao: Mario Štrlek

Petar Lukačić i Maja Krulić Gračan - pokretači TEDxKoprivnicaLibrary

Što je TEDx i kako je sve počelo u koprivničkoj Knjižnici?

Prije 30 godina u Kaliforniji je započela četverodnevna konferencija posvećena “idejama vrijednim širenja” na kojoj su prve teme bile posvećene tehnologiji, zabavi i dizajnu. Iz tih tema nastala je skraćenica TED (technology, entertainment, design) te ova konferencija već dugi niz godina bilježi velik uspjeh u radu. Konferencija se održava jednom godišnje u Long Beachu. Posebnost ovih konferencija je u tome što svaki od govornika ima najviše 18 minuta da prikaže i objasni svoju ideju. Ideje prikazane na ovaj način ne zamaraju posjetitelje detaljima koji mogu umanjiti njihovu pažnju, nego je naglasak na srži ideje. Prikazane ideje su usmjerene na poboljšanje kvalitete života pojedinca i okruženja u kojem živi. Svi govori se snimaju i kasnije su besplatno dostupni na internetskoj stranici www.ted.com.

Tijekom ljeta 2012. godine kolegica Maja Krulić Gačan i ja pokrenuli smo gledanje dokumentarnih filmova, ali je interes odraslih korisnika knjižnice bio premali. Maja i ja rado smo gledali TED govore i razmišljali kako bismo ih rado pogledali s našim korisnicima. Zatražili smo licencu i u

ljetu 2013. godine na prvi TEDxKoprivnicaLibrary na kojem su prikazani samo TED Govori došlo je 20 ljudi što je u nama izazvalo zadovoljstvo i želju da to nastavimo. Na sljedeći TEDx pozvali smo govornike i došlo je 50-ak posjetitelja, a od nedavno morali smo uvesti ulaznice zbog prevelikog interesa.

Je li bilo problematično dobiti podršku za takav program u Knjižnici?

Naravno da je trebalo objasniti i opravdati razloge pokretanja novog programa koji je u početku bio novi nepredviđeni trošak, ali već nakon prvog TEDx-a s govornicima znali smo da je to kvalitetan program u koji je vrijedno uložiti i vrijeme i resurse.

Kakvi su bili počeci i u kojem smjeru planiraš razvijati TEDx u koprivničkoj Knjižnici?

Početak je bio kaotičan zbog nepoznavanja svih pravila, ali i načina organizacije takvih konferencija. Ukalupiti program koji traje do 3 sata, a mogao bi i duže, u radno vrijeme knjižnice i pronaći ekipu zainteresiranih volontera bilo je izazovno. S vremenom i uz podršku ravnateljice, ali i sponzora (Ministarstvo kulture, Podravka, Turistička zajednica Koprivničko-križevačke županije, Inducta i ostali) organizacijska ekipa je svladala sve prepreke i uspjela je održati nekoliko konferencija koje su među Koprivničancima izazvale potrebu za češćim održavanjem istih. U planu je da se u 2017. godini TEDx sadržaji održavaju jednom mjesečno - 10 održavanja samo snimaka TED govora i dvije konferencije s govornicima.

Kakav je interes izvan Koprivnice za TEDx? Posebno u knjižnicama?

U Hrvatskoj TEDx nije ništa novo, ali koprivnička Knjižnica je prva knjižnica u Europskoj uniji koja se prijavila i dobila licencu za održavanje ovakvih konferencija. U Hrvatskoj su svakako najaktivniji u Zagrebu, a nakon toga u Osijeku, Opatiji, Dubrovniku, Puli, itd., ali zasad smo jedina knjižnica koja održava TEDxLibrary događaje. Knjižničari pozitivno reagiraju na samu ideju konferencije, ali se nitko nije odlučio i dalje razvijati ovaj koncept rada i pružanja drugačijeg programa svojim korisnicima, ali i nekorisnicima. Zanimljiv je podatak da ovaj program dovodi neka nova lica u knjižnicu koja inače nisu zainteresirana za redovne programe te se na taj način knjižnica otvara potencijalnim korisnicima i stvara novi imidž u zajednici. Nitko sretniji od mene kad krene TEDxVaraždinLibrary.

Kako dolazite do govornika i kako osmišljavate teme?

Organizacijski odbor prije svake konferencije donosi prijedlog od 20 do 30 potencijalnih govornika, a nakon toga slijedi glasanje. Nakon toga se kreće u kontakt s govornicima i do sada se 90% pozvanih vrlo rado odazvalo i radosno sudjelovalo u konferencijama. Teme nismo imali jer smo premala konferencija i želimo pokriti što više područja interesa naših posjetitelja.

Što misliš, kako TEDx pomaže razvoju knjižnične djelatnosti?

Knjižnice su se uvijek trudile svojim programima obuhvatiti što veći broj različitih korisnika kako bi svima pružile jednaki pristup znanju i informacijama. Ovaj program i njegovi govornici sa svim posjetiteljima dijele ideje kojima ih potiču na razmišljanje, ali i cjeloživotno učenje. A to je ideja KNJIŽNICA.

Bilježite li porast publike na takvim konferencijama?

Na jednom TEDx-u bilo je oko 150 posjetitelja što je premašilo dopušteni broj posjetitelja i zbog toga smo mogli izgubiti licencu, ali na sreću nismo. Nakon toga smo uveli besplatne ulaznice koje su za sljedeću konferenciju razgrabljene za dva dana. Limitirani smo na 100 posjetitelja jer za dobivanje licence za više posjetitelja potrebno je prisustvati jednoj od TED konferencija ili na nekom od njihovih programa. Mi na žalost nemamo mogućnost prisustvovati TED konferencijama zbog previsoke cijene i mjesta održavanja, ali smo zadovoljni s odazivom u Koprivnici. Sigurno bismo napunili i veću dvoranu, ali nam je želja da ostanemo u knjižnici i da je to pravi TEDxLibrary događaj.

Možeš li nam reći, koje su ti najinteresantnije teme ili govornici bili do sada na konferencijama?

Bilo ih je zaista puno, ali izdvojio bih Vitomiru Lončar, Dražena Glavaša, Gorana Živkovića i Korada Korlevića. Možda najbolje da pogledate sami na našem Youtube kanalu.

Želiš li što poručiti za kraj našeg razgovora?

Širite ideje - nemojte ih sebično zadržati samo za sebe. :)

IZ NARODNIH KNJIŽNICA

4

IZLOŽBA „PRIZORI U NESTAJANJU“ U KNJIŽNICI

„Prizori u nestajanju“

U Gradskoj knjižnici Ivana Belostenca Lepoglava tijekom svibnja 2016. godine održana je izložba slika zadarskog autora Duje Šuvara pod naslovom „Prizori u nestajanju“ kojom se autor predstavlja lepoplavskoj publici. Slike su to koje prikazuju stare obrte koji u doba velikih trgovačkih centara postaju nepotrebni i s vremenom se gase. Najčešće ne primjećujemo te prostore ili skrećemo pogled od njih, a upravo ti motivi poslužili su slikaru za seriju radova kojima, uz notu nostalgije, ostaju trajno zabilježeni na platnu.

*Karmela Geček,
Gradska knjižnica Ivana Belostenca Lepoglava*

RADIONICA KREATIVNOGA PISANJA S KARMELOM ŠPOLJARIĆ

Radionica kreativnoga pisanja

Spisateljica Karmela Špoljarić, autorica dviju zbirki kratkih priča, jednoga romana i nagrađene drame, održala je u lepoplavskoj Knjižnici radionicu kreativnoga pisanja. Kreativci su bili učenici viših razreda višnjičke i cvetlinske škole. Upoznavši ih s teoretskim dijelom te uputivši ih u tajne pisanja kratke priče, stvaranja i oživljavanja pojedinih likova koji se pojavljuju u priči, autorica je zorno prikazala način stvaranja lika i života koji mu udahne autor. Nakon teoretskoga dijela djeca su u grupama pisala svoje priče, a po završetku ih čitala. Autori najbolje priče, po njihovu izboru, dobili su i prigodnu nagradu – knjigu – kao poticaj i inspiraciju za daljnje pisanje. Pojedini su učenici pritom otkrili spisateljici da i sami ponešto pišu – neki pjesme, drugi priče, a neki samo u glavi stvaraju cijele složene priče, koje će, obećali su, i napisati. Jer, svaki segment života, svaki dan i događaj u njemu, ma koliko nam izgledao običan, zapravo je svojevrsna priča, koju bi samo trebalo negdje zapisati.

*Karmela Geček,
Gradska knjižnica Ivana Belostenca Lepoglava*

SEMINAR O SAMOOZDRAVLJENJU U KNJIŽNICI

Seminar o samoozdravljenju Kristijana Kolega

Pred brojnom je publikom Kristijan Kolega u Gradskoj knjižnici Ivana Belostenca Lepoglava održao predavanje – seminar o samoozdravljenju. Autor se kod toga pozvao na drevna znanja zapisana u Vedama koje dugi niz godina proučava i koja su mu osobno, kao i mnogim drugima sa sličnim tegobama, pomogla u izlječenju. Tehnikom samoozdravljenja misaonim je vježbama, napominje Kolega, moguće ukloniti traume iz prošlosti, fobije, bolove i poremećaje u organizmu. Kako je seminar zbog duljine trajanja podijeljen u dva dijela, drugi – praktični dio tek predstoji.

*Karmela Geček,
Gradska knjižnica Ivana Belostenca Lepoglava*

STVARAMO DRUGAČIJE PJESME (POVODOM NOĆI KNJIGE 2016.)

Pjesničko-kreativna radionica

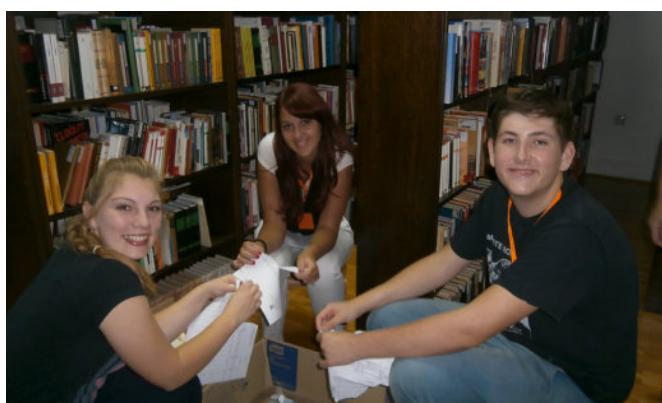
U Gradskoj knjižnici Ivana Belostenca Lepoglava, a povodom Noći knjige 2016. učenici viših razreda Osnovne škole na svoj su način prigodno obilježili taj datum. Pod vodstvom nastavnica i knjižničarke stvarali su pjesme koristeći pri tom već napisane i poznate pjesme renomiranih pjesnika.

Pisali su tematski – ljubavne i pejzažne, koristeći pri tome Prevertove, Hajjamove, Tadijanovićeve, Cesarićeve, Pupačićeve i druge autore i iz njihovih stihova slagali svoje pjesme, tj. pjesme na svoj, drugačiji način igrajući se pri tome i uživajući u njihovu nastajanju. Poslužili su se tiskanim izdanjima s polica knjižnice. Pročitane novonastale pjesme bile su popraćene pljeskom prisutnih. Pojedinci su u stihove umetali i pokoji vlastiti stih stvorivši tako sasvim novu pjesmu. Zajedničkom fotografijom završili su druženje uz obećanje knjižničarke da će od fotografije napraviti prigodne straničnike za sve koji su sudjelovali na pjesničko-kreativnoj radionici.

*Karmela Geček,
Gradska knjižnica Ivana Belostenca Lepoglava*

VOLONTERI U IVANEČKOJ KNJIŽNICI

Zbog stalnog smanjivanja broja djelatnika, Knjižnica je 2015. godine uputila poziv mladima koji žele volontirati da tijekom ljeta svojim radom i trudom pomognu u radu naše ustanove. Tog se ljeta u rad Knjižnice uključilo šestero volontera. Za njih smo osmislili dva programa. Radi se o čitanju priča za najmlađe korisnike naše Knjižnice i pomoć starijim osobama u svladavanju osnova korištenja računala i pretraživanju interneta. Naravno, naši su se volonteri s vremenom uključivali i u sve druge segmente rada Knjižnice i to prema vlastitim sposobnostima i afinitetima.

Volonteri u ivanečkoj Knjižnici

Budući da je knjižnica živi organizam koji stalno mijenja svoj oblik i prilagođava se potrebama svojih korisnika i okoline, i mi smo se te godine odlučili učiniti prostor naše čitaonice funkcionalnijim. Upravo u tom fizičkom segmentu doprinos volontera pokazao se nezamjenjivim. Premjestili smo police, presložili Referentnu zbirku, Dječji odjel je dobio nove naljepnice, a slikovnice su posložene po temama. Prostor je učinjen ljepšim, privlačnijim i ugodnijim za boravak. Volonteri su pokrenuli i vodili i Facebook stranicu kako bi se knjižnične usluge popularizirale i približile mladima. Također smo presložili svu lektiru po razredima, što je uvelike olakšalo pretraživanje lektire našim malim korisnicima. Iz fonda smo izdvojili stare knjige do 1965. godine koje zahtijevaju poseban smještaj u vitrinama i preselili smo Zavičajnu zbirku. Bili smo kreativni, šivali smo, bojali stare police i sastavljali namještaj te otkrivali vještine za koje nismo ni znali da ih imamo. Prvu grupu naših volontera činili su: Ivančica Peharda, Aleks Štefanko, Elena Čiček, Romina Mesec, Veronika Štefanko i Ivana Krčelić Lazar. Kasnije nam se pridružila i Maja Piskač. Veliku su nam pomoć pružili i u organizaciji naše

manifestacije Draga domaća rieč, gdje se Veronika Štefanko pokazala kao veliko pojačanje u vođenju manifestacije i to na domaćem prigorskom govoru.

Doprinos u radu naše Knjižnice dali su i volonteri uključeni u reviziju knjižničnog fonda koju smo proveli od 7. do 20. ožujka 2016. godine. Reviziju 38 000 svezaka knjiga gotovo bi nemoguće bilo provesti u 2 tjedna. Vrijednim zalaganjem Zvonka Videca, Filipa Matišića, Ivana Borovečkog i kolegice Iskre Petak iz Srednje škole Ivanec, revizija je prošla bez previše pogrešaka, u dobroj atmosferi i ugodnom ozračju. Knjižničari znaju da se radi o zahtjevnom i specifičnom poslu i da je dobra priprema, upravo naših volontera koji su prije revizije složili i pripremili fond, već bila pola posla. Tijekom ljetnih praznika 2016. godine u Knjižnici je volontiralo devet volontera, a pridružilo nam se i četvero volontera iz Volonterskog kluba OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog. Oni su najviše radili na uređivanju panoa i listama najčitanijih knjiga koje su služile kao smjerokaz neodlučnim čitačima. Također su sve knjige iz programa lektire dobile nove bar kod naljepnice, zaštićen je velik dio fonda mekog uveza i oblijepljen posebnim folijama i zaštitnim trakama. Volonteri u 2016. godini bili su: Lucija Vusić, Lucija Kujavec, Margareta Čanžar, Tihana Petak, Mirjana Lazar, Ana Jagić, Zrinka Marić, Klara Čanžar i Emma Biškup, a povremeno su se u akcije uključivali i volonteri iz prve grupe.

Veselimo se svakoj ideji i preporukama naših mladih, oni su naša budućnost. Pridonijeli su brojnim promjenama u radu naše ustanove, a njihovo uključivanje u rad naše ustanove dalo je i dodatnu vrijednost ulozi naše Knjižnice u društvu. Knjižnica je prepoznata kao mjesto okupljanja i poštivanja potreba djece i mladih.

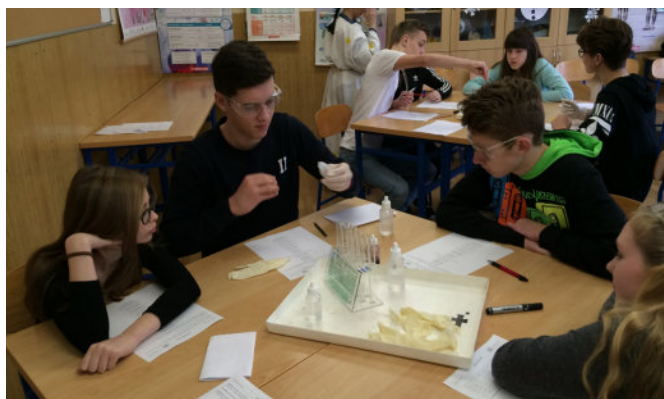
Volonteri u ivanečkoj Knjižnici

*Marina Grudenić,
Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec" Ivanec*

IZ ŠKOLSKIH KNJIŽNICA

5

“THE BRIDGE”, OSNOVNA ŠKOLA „PODRUTE“

Projekt “The Bridge” u Osnovnoj školi “Podrute”.

U sklopu projekta “The Bridge” (Building Resources and Innovation to Develop Global Education) iz programa Erasmus+ od 22. do 26. veljače 2016. godine Osnovnu školu „Podrute“ posjetili su učenici i učitelji iz Osnovne škole Pivka iz Slovenije te iz škole Tranevagen Ungdomsskule iz Norveške.

Naime, riječ je o projektu koji se u Osnovnoj školi „Podrute“ provodi od 1. rujna 2015. pa sve do 31. kolovoza 2018. U projektu sudjeluju učenici šestih, sedmih i osmih razreda matične i područne škole. Osim hrvatske škole u projektu sudjeluje još 8 škola i to iz Ujedinjenog Kraljevstva, Nizozemske, Norveške, Slovenije, Španjolske, Francuske, Poljske i Italije.

Tema je projekta izgradnja „mostova“ između različitih regija promičući demokraciju, dijalog, mir i poštovanje, a najvažniji su zadatci projekta: suradnja između nastavnika i učenika, poticanje kreativnosti, razvijanje jezičnih vještina učenika, razvijanje svijesti o medijima, stjecanje novinarskih vještina, poticanje ljubavi prema literaturi, razvijanje čitalačke pismenosti, mobilnost učenika i nastavnika, promocija vlastite zemlje i kulture...

Projekt uključuje izradu digitalnih novina što će biti poveznica sa svim aktivnostima koje će se provoditi jer će u njima biti prikazani svi rezultati (fotografije, članci...). Tijekom perioda od tri godine učenici će pripremiti devet izdanja novina obuhvaćajući vijesti iz različitih područja (sport,

povijest, znanost, književnost, gastronomija, kultura, tehnologija, zdravlje, astronomija, zabava...).

Unutar samog projekta postoje i manja partnerstva kojima je cilj rješavanje zajedničkih problema. Primjerice, trilateralnom partnerstvu Slovenije, Norveške i Hrvatske zajednički je cilj razvijanje čitalačke pismenosti učenika pa je tako čitav susret održan u Osnovnoj školi „Podrute“ bio posvećen čitanju i knjigama. Tema susreta bile su legende te su se učenici na raznim radionicama upoznavali s legendama o vješticama i vilama, vitezovima i vikinjima. Učenici su tako čitali ili prepričavali legende iz svoje zemlje, slušali su predavanje Tabora Martana koji proučava legende o vješticama i vilama novomaroškoga kraja, razgledom Varaždina upoznali su se i s legendom o požaru u Varaždinu, posjetivši Veliki Tabor, doznali su za legendu o Veroniki Desinić, razgledom Gornjega grada i sudjelujući u turi Gornjogradske coprnice, saznali su mnoštvo informacija i legendi o vješticama grada Zagreba.

Nakon zanimljivih legendi i dobivenih informacija, učenici su sudjelovali u likovnoj radionici kojoj je rezultat slikovnica s likovima iz odabranih legendi; sudjelovali su u informatičkoj radionici na kojoj su učenici, koristeći program Hot potatoes, izradili brojne kvizove vezane za sam sadržaj legendi; u kemijskoj radionici Hokus pokus učenicima su bili prikazani brojni pokusi, kasnije su ih i sami izvodili, a to je naravno bila korelacija s vješticama koje su spremale razne čarobne napitke; u radionici Pričam ti priču neverbalno su trebali prikazati odabranu priču; sudjelovali su i na radionici na kojoj su bili upoznati s najučinkovitijim strategijama čitanja te u brojnim drugim aktivnostima u školi i izvan nje od kojih su ih se najviše dojmile igre u šumi (utrka na metlama, traženje blaga pomoću karte i kompasa...).

Nakon uspješnog susreta u Hrvatskoj učelnike i učitelje iz Osnovne škole „Podrute“ očekuju susreti u Sloveniji, Norveškoj, Francuskoj, Poljskoj, Ujedinjenom Kraljevstvu i Italiji.

*Snježana Sedlar,
knjižničarka i koordinatorica projekta,
Knjižnica Osnovne škole “Podrute”*

SVAKA JE KNJIGA VRIJEDNA ČITANJA

Otvorenje sajma uz DA za čitanje

U povodu obilježavanja „Noći knjige“ naša je knjižnica, po prvi put, organizirala „Školski sajam knjiga“, u koji su se uključili svi učenici i djelatnici škole.

Sajam je bio zamišljen kao besplatna razmjena knjiga i časopisa po principu: „Donesite koliko imate, uzmite barem jednu!“, te uz moto: „Svaka je knjiga vrijedna čitanja!“. Stoga su 22. travnja 2016. godine svi sudionici Sajma trebali donijeti u školu jednu (ili više) knjiga ili časopisa koje žele razmijeniti. U sportskoj dvorani postavljeni su stolovi tako da je svaki razred imao svoj ‘štanđ’, a bio je uređen i kutak za odrasle. Svoj doprinos razmjeni dala je i školska knjižnica koja je ponudila dio otpisanih naslova. Nakon što su voditeljice programa, učenice Karla, Dora, Mateja i Marta, Sajam proglasile otvorenim, svi su nestrpljivo krenuli u potragu za zanimljivim štivom.

Budući da su postavljene štandove brzo ispraznili, sudionici Sajma pokazali su kako je svaka knjiga, uistinu, vrijedna čitanja.

*Ivana Nogić,
školska knjižnica Osnovne škole Ljubešćica*

BOGAT MJESEC KNJIGE U KNJIŽNICI PRVE GIMNAZIJE VARAŽDIN

Čitanje uz svjetlost svjetiljki na Tulumu s(l)ova

Mjesec hrvatske knjige, koji se održava od 15. listopada do 15. studenoga, Knjižnica Prve gimnazije Varaždin obilježila je nizom događanja.

Na dan kada se u hrvatskim knjižnicama provodila akcija „Upali lampicu i čitaj“, 23. listopada, organizirali smo, već tradicionalno, „Tulum s(l)ova“, projekt Hrvatske udruge školskih knjižničara. Učenici su uz svjetlost svjetiljki čitali poeziju na temu svjetlosti i svjetla (u skladu s ovogodišnjom UNESCO-voim Godinom svjetlosti),

rješavali zagonetke u igrama asocijacija i pantomime, naučili osnovne korake Cha-Cha-Cha i igrali se svjetlošću uz CCD spektrografe, a sve to uz dobre varaždinske klipiće, tulumašku tortu i čaj. Knjižnica je, također, ugostila sudionike stručnoga skupa HUŠK-a koji su se upoznali s bogatom Zaštićenom zbirkom, načinom na koji se ona koristi u nastavi i radionicama u knjižnici te zaštititi i digitalizaciji te vrijedne građe, koju provodi tvrtka „Point“.

Cha-Cha-Cha u Tulumu s(l)ova

Čuvanje digitalnih dokumenata, Hana Marčetić

Dana 28. listopada Hana Marčetić, mag. inform., održala je radionicu „Organizacija i čuvanje e-dokumenata“ čiji je cilj bio osvijestiti potrebu zaštite osobnih digitalnih dokumenata. Učenici su saznali kako organizirati i sačuvati svoje digitalne dokumente, filmove, fotografije i slično. Na ovoj su radionici učenici dobili odgovor na pitanje kako spriječiti neugodnosti do kojih dolazi ako se izgubi mobitel sa svim „fotkama“, „crkne“ računalo, a nije spremljeni seminarski rad, sruši se operativni sustav, a nema „backupa“ itd.

U knjižnici smo na 110. rođendan Dragutina Tadijanovića, 4. listopada, organizirali radionicu „Nadopuni stihove“ u kojoj su se učenici na zabavan način upoznali s poezijom velikoga hrvatskog pjesnika. Pogađali su izostavljene riječi u pojedinim pjesmama i zabavljali se uz lijepe interpretacije nadopunjenih pjesama. Naučili su naizust „Pustoš“ i pjevali „Dugo u noć, u zimsku bijelu noć“ kako ju je uglazbio Hrvoje Hegedušić.

U suradnji s tvrtkom Libris d.o.o. prisjetili smo se i našeg poznatog sugrađanina Ivana Padovca. Pogledali smo film koji su s mentoricom prof. Kelemen snimili učenici naše škole, poslušali nekoliko zanimljivosti iz života ovog skladatelja, virtuoza, muzičkog pedagoga i inovatora, a večer su prekrasnim gitarskim duetom „Karneval u Veneciji“ zaokružili profesori gitare Darko Rušec i Tomislav Tomašković.

Nadopuni stihove, fotografija tjedna u Školskim novinama

Dana 11. studenoga, u Velikoj dvorani Županijske palače u Varaždinu, održana je svečanost obilježavanja Dana hrvatskih knjižnica na kojoj su predane nagrade najčitateljima i knjižnicama osnovnih i srednjih škola naše Županije. Ponosni smo što je najčitateljicom godine u kategoriji srednjoškolskih knjižnica proglašena učenica naše škole Aleksandra-Saša Brozović iz 2. f razreda.

Gospodin Miroslav Klemm 13. studenog, s nakladničkom kućom „Modernist“, našim učenicima i djelatnicima predstavio je svoju novu knjigu „Varaždinski zvjerinjak“ koja nam je otvorila nove vizure našega prelijepog grada.

Ako tim događanjima pridodamo posjet Interliberu i niz prigodnih izložbi, možemo zaključiti kako smo tom jednomjesečnom manifestacijom ostvarili sve zadane ciljeve, promicanje čitanja kao važne vrijednosti društva i promicanje knjige kao kulturnog dobra i to u ugodnom prostoru naše knjižnice i čitaonice. Manifestacija je bila, uz zanimljive začine iz drugih umjetnosti, bogata događanjima, velike posjećenosti, a održali smo je i u svrhu njegovanja ljepote hrvatske riječi.

Jasminka Horvatić-Bedenik i Marinela Marčetić,
Knjižnica Prve gimnazije Varaždin

NAŠA ŠKOLA IMA MLADOG PISCA!

Nikola Jakupec na predstavljanju svoje knjige

U utorak, 1. ožujka 2016., u prostorijama knjižnice Graditeljske, prirodoslovne i rudarske škole, pred mnoštvom okupljenih organizirano je predstavljanje knjige *Broken Triangles*, autora Nikole Jakupca. Nikola Jakupec učenik je 4. gimnazijalca naše škole i ovom prilikom predstavio je svoj autorski prvijenac na engleskom jeziku.

Broken Triangles roman je o mladiću koji sa svojom obitelji seli iz Hrvatske u SAD.

U novom okruženju susreće se s novim izazovima, nenadanim prijateljstvima, dotad nepoznatim situacijama koje mu pomažu da otkrije sam sebe.

Predstavljanje knjige voditeljski je odradio profesor Radovan Radiković, a o knjizi su govorile profesorica Hrvatskoga jezika Valentina Pranjić i profesorica Engleskoga jezika Ivana Jurković. Tijekom predstavljanja knjige autor je odgovorio na brojna pitanja vezana uz inspiraciju, odabir jezika romana i planove za budućnost, a posjetitelji su mogli uživati u kraćem ulomku iz knjige u interpretaciji učenice 2. gimnazijalca Nine Martinez.

Knjigu *Broken Triangles* izdao je sam autor pomoću platforme Lulu (www.lulu.com), putem koje se knjiga izdaje i prodaje na zahtjev, isključivo putem internetske kupovine. Na kraju predstavljanja Nikola Jakupec dva je potpisana primjerka predao školskoj knjižnici.

Veselimo se budućim Nikolinim radovima i nadamo se da će njegov trud potaknuti i druge mlade kreativce da ostvare svoje snove.

Irena Žunec,

Graditeljska, prirodoslovna i rudarska škola, Varaždin

MJENJAČNICA U KNJIŽNICI

Laura u Mjenjačnici

Na Dan socijalnog partnerstva, 21. siječnja, u Prvoj gimnaziji Varaždin, već tradicionalno, održava se „Mjenjačnica“, odnosno projekt službeno nazvan Dan obrnutih uloga. Djelatnici i učenici škole na jedan dan zamjenjuju uloge. Škola raspisuje natječaj, učenici podnose prijavu za radno mjesto koje ih zanima, prilažu motivacijsko pismo i životopis, a stručna komisija odabire najboljega kandidata.

Na taj način učenici stječu praktično iskustvo sudjelovanja na natječajima za posao.

Ove je godine za radno mjesto knjižničarke prihvaćena „kandidatura“ učenice 2. g razreda Laure Habulan. Nakon što je upoznala osnove rada u programu MetelWin, UDK označavanja, poličnih oznaka i drugih važnih pravila i vještina rada u našoj knjižnici i čitaonici, učenica je 21. siječnja samostalno obavljala poslove knjižničara za info-pultom, zaduživala i razduživala građu, a uz to je izradila i PowerPoint prezentaciju o Holokaustu. U izradbi prezentacije Laura je koristila izvore u knjižnici, a njezin je uradak kako podsjetnik na povijesne činjenice i događaje, tako i snažan poziv na mir i toleranciju te suprotstavljanje svakoj isključivosti i nasilju. Ta je prezentacija projicirana u prostoru ispred knjižnice na Međunarodni dan sjećanja na žrtve Holokausta, 27. siječnja.

Vjerujemo kako je sudjelovanje u ovom projektu ne samo iznimno korisno za učenike nego i izvrstan način za promicanje knjižničarske struke.

Marinela Marčetić,

Knjižnica Prve gimnazije Varaždin

KNJIŽNICA: RASADNIK SOLIDARNOSTI I HUMANOSTI

Građanskom se odgoju daje sve značajnije mjesto u odgojno-obrazovnom procesu. Uloga koju knjižnice imaju u izgradnji odgovornoga, socijalno osjetljivoga i aktivnoga građanina velika je, a potencijali kojima raspolažu iznimno su bogati.

U trenutku kada je izbjeglička kriza u Hrvatskoj eskalirala, kada su nas mediji zasipali različitim, nerijetko potpuno oprečnim i ekstremnim stavovima te zbunjivali i puno iskusnije građane, odlučili smo pomoći našim učenicima da donesu svoj stav u susretu s akterima i poznavateljima tih uznemirujućih zbivanja. U knjižnicu Prve gimnazije Varaždin pozvali smo patera Tvrтка Baruna sa suradnicima iz Isusovačke službe za izbjeglice jugoistočne Europe (Jesuit Refugee Service Southeast Europe – JRS-SEE).

Pater Tvrтко Barun

JRS je nevladina, humanitarna, neprofitna udruga sa sjedištem u Zagrebu koja djeluje od 1993., a misija joj je pratiti, služiti i zagovarati prava u ime izbjeglica i drugih nasilno raseljenih osoba“. JRS se angažirao na pomoći izbjeglicama iz Sirije od samog početka krize, a veći broj volontera iz Hrvatske i drugih dijelova Europe pridružio im se kada se izbjeglička kriza približila našim granicama. Kako su se baš tih dana pokazale velike razlike u stavovima, dok su jedni podizali ograde, drugi su ih ukrašavali božićnim ukrasima i preko njih igrali odbojku, ovaj smo susret nazvali: „Gdje su nam granice?“ P. Barun upoznao je prisutne s trenutnom situacijom na granicama, s načinom na koji se pomaže ljudima u potrebi, s problemima s kojima se susreću izbjeglice i migranti uopće, države kroz koje prolaze i u kojima se zadržavaju te s volonterskim radom. Osobito je poticajan bio razgovor s mladim azilantom koji je u Hrvatsku prije nekog vremena došao kao tražitelj azila, a sada pomaže u zbrinjavanju i rješavanju problema drugih azilana-

ta. Učenici su imali prigodu otvoreno postavljati pitanja i iznositi svoje stavove.

Tih dana učenici su se mogli susresti i s mladom volonterkom Janjom Žnidarić koja je govorila o svom iskustvu volontiranja u Africi, gdje je svjedočila velikoj materijalnoj oskudici, ali i inspirativnom bogatstvu dobrote, zajedništva, solidarnosti. Ona je radila u Tanzaniji s djecom koja su bez roditeljske skrbi, nemaju osnovne higijenske uvjete, oskudijevaju u hrani, odjeći i mnogočemu od stvari bez kojih mi ne možemo ni zamisliti svakodnevni život. Ipak, nesebično dijele sve: od komadića voća do improvizirane igrčke.

Tanzanija

Nadamo se da će ovaj primjer i ovo bogato iskustvo ponukati naše učenike, od kojih su neki već uključeni u volonterske aktivnosti naše škole, da se uključe i u zahtjevnije i veće projekte pa i u udaljenim dijelovima svijeta. Ti su susreti na najbolji način pokazali kako se upoznavajući druge spremnije prihvaća različitost i razvija osjetljivost i solidarnost.

Svijest o potrebi pomaganja osobama u potrebi, napose onoj materijalnoj, potičemo sudjelovanjem u humanitarnim akcijama (Charitasa, UNICEF-a, za Pučku kuhinju, beskućnike, azil za životinje i dr.), a neke organiziramo i sami, primjerice, svake godine organiziramo radionice „Od sv. Nikole do Božića“. Učenici su izrađivali prigodne čestitke, ponudili su ih učenicima i djelatnicima škole, a oni su donirali sredstva kojima smo uljepšali blagdane učenicima slabijega imovinskog stanja. Na taj su način osjetili radost kreativnoga rada i darivanja čime se uče osobnom angažiranju i djelovanju na polju građanske solidarnosti.

Knjižnica je mjesto na kojemu se oslobađanjem od stega stereotipaspremnije ruše zidovi i grade mostovi.

*Marinela Marčetić,
Knjižnica Prve gimnazije Varaždin*

NAPREDNI ALATI ZA RAZVOJ USPJEŠNE KOMUNIKACIJE U ODNOSIMA S JAVNOŠĆU ŠKOLSKOG KNJIŽNIČARA

Uvod

Svako radno mjesto na kojem zaposlenici neprestano surađuju i rade s ljudima zahtijeva od tih zaposlenika posjedovanje komunikacijskih vještina. Što su komunikacijske vještine razvijenije, to je veća razina uspješnosti ostvarenih suradnji, kao i potencijal za ostvarivanje novih suradnji. Školski knjižničar, kao djelatnik koji sudjeluje u neposrednom odgojno-obrazovnom radu s učenicima, stalno surađuje s kolegama iz svoje organizacije, ali kao osoba zadužena za javnu i kulturnu djelatnost škole u stalnom je komunikacijskom odnosu s mnoštvom organizacija i pojedinaca u vanjskom okružju škole. Za uspješan rad školskog knjižničara komunikacijske su vještine od presudne važnosti.

Formalno obrazovanje koje knjižničari i knjižničarke prolaze tijekom svoga fakultetskog školovanja ne nudi obrazovanje ni trening verbalnih i neverbalnih vještina. Verbalne vještine koje su knjižničaru prijeko potrebne jesu vještine vođenja razgovora, dijaloga, slušanja, priopćavanja, skraćivanja i proširivanja iskaza te javnoga nastupa. Slanje i primanje neverbalnih znakova komunikacije komplementarno je verbalnim vještinama, posebno ako imamo na umu da uspješnost razgovora, odnosno poslana poruke ovise i o neverbalnim elementima komunikacije. Školskim je knjižničarima u interesu da njihovi korisnici zadovoljno izlaze iz knjižnica, da radionice završavaju s pozitivnim emocijama, da u komunikaciji s vanjskim okruženjem ostvaruju uspješnu suradnju te da kolege potiču na zajedničke aktivnosti. Neverbalna je komunikacija u svim tim odnosima ključna zbog toga što su, suočeni sa suprotnim verbalnim i neverbalnim porukama, ljudi skloniji vjerovati neverbalnim. Imajući na umu da je neverbalna komunikacija u mnogo manjoj mjeri pod našom svjesnom kontrolom, posebno ako nismo trenirani za primanje i slanje neverbalnih znakova, nehotice možemo izazvati komunikacijske šumove i prekide koji otežavaju uspješnost suradnje, javnih obraćanja, poslovnih dogovora, vođenja radionica i nastave.

Budući da u knjižnicama želimo zadovoljne korisnike i suradnike, važan je način na koji s njima komuniciramo, kao i naše reakcije na njihova pitanja, zamolbe, pristajanje na suradnju, ali i odbijanje suradnje. U tom je pogledu potreban sveobuhvatan trening asertivne komunikacije. Bilo bi za početak zanimljivo vidjeti samoprocjenu knjižničara o

vlastitoj asertivnosti pa zatim krenuti učiti tehnike poboljšanja asertivnosti. Kao glavni razlog izostanka asertivnosti u literaturi se navodi nepoznavanje tehnika asertivne komunikacije. Jednostavno ne znamo kako bismo kazali što želimo, a da pritom ne povrijedimo tuđa uvjerenja i vrijednosti, ali ni da ne ustuknemo od vlastitih.

Javna i kulturna djelatnost školskoga knjižničara sve više dolazi do izražaja, posebice u školama koje su osvijestile da su dio zajednice pa svojim priredbama, izložbama, humanitarnim akcijama i drugim događajima zalaze u zajednicu, doprinose njezinu razvoju i aktivno uključuju svoje učenike i učenice u život lokalne zajednice. Samim time i sve je veća potreba za komuniciranjem s javnošću te su knjižničari suočeni s potrebom pisanja medijskih objava, organizacijom konferencija za tiskak, ali i davanjem izjava za elektroničke i tiskane medije. Dojam uspješnosti i važnosti pojedine realizirane aktivnosti ovisi i o načinu njezina predstavljanja javnosti.

Interpersonalna komunikacija

Interpersonalna komunikacija podrazumijeva međusobno djelovanje najmanje dviju ili više osoba, licem u lice, uz trenutačno dobivanje povratnih informacija. Ona uključuje verbalno i neverbalno ponašanje, koje može biti spontano, uvježbano i planirano, razvojna je, uključuje izravnu povratnu vezu, interakciju i koherentnost, odvija se u skladu s unutarnjim i vanjskim pravilima (dogovorena pravila ponašanja, društvene norme), podrazumijeva aktivnost – zajedničko djelovanje aktera komunikacije, a može uključiti i persuaziju. Odvija se na tri razine: vertikalnoj, horizontalnoj i dijagonalnoj. Vertikalnu koristi onaj tko želi istaknuti vlastitu vrijednost i snagu, horizontalnu tko se želi zbližiti i poistovjetiti sa suradnicima, a dijagonalnu onaj tko želi biti koristan pri ispunjenju zadaća grupe. Za uspješnu komunikaciju potrebno je otkriti što našeg sugovornika motivira da bismo uspostavili dobar odnos s njim. Za to nam je potrebno stvoriti pozitivan stav i raspoloženje kod primatelja, dati mu vrijednost i ulogu u komunikaciji, pobuditi zanimanje (retoričkim pitanjima, primjerice), biti živahan i uvjerljiv, jasan i sređen te ne napadati.

Razgovor s pretpostavljenim

Ako želimo uspješno komunicirati s našim ravnateljem ili uopće s pretpostavljenom osobom, potrebno je tu osobu dovesti u dobro raspoloženje na način da i sami zvučimo vedri, ispričamo vic ili kažemo neku simpatičnu primjedbu, podsjetimo na neki njezin uspjeh, navijestimo nešto pozitivno ili joj pridamo važnost. Važnost se pridaje izravno – pohvalom nekog uratka ili isticanjem zajedništva ili pak neizravno – traženjem savjeta, metodom pitanja, isticanjem statusa osobe, umanjivanjem svojeg statusa, pozitivnim podsjećanjem na prijašnje izjave, „vip-tretmanom“ ili pažljivim slušanjem. Poruku je dobro prenijeti pitanjima, makar i retoričkima, jer na taj način daje se uloga i osjećaj važnosti osobi s kojom komuniciramo. I kada dobijemo odgovor ne, potrebno ga je zamijeniti prihvaćanjem jer prihvaćanje ne znači slaganje, nego priznanje vrijednosti i uloge sugovornika što za posljedicu ima naš veći utjecaj u budućnosti. Kako bismo uspješno komunicirali, potrebno je nastojati sličiti sugovorniku. To znači da trebamo podesiti i verbalnu i neverbalnu komponentu kako bismo sličili našem sugovorniku. Posljednje važno za uspješnu komunikaciju usmjeravanje je sugovornika na „da“-stanje i reagiranje.

Komunikacija u timu

Tim je manja skupina ljudi oformljena radi nekih zajedničkih ciljeva koji imaju prednost u komunikaciji, a ta skupina usklađeno djeluje da bi ih ostvarila. Najučinkovitiji je tim četveročlani; veći broj članova umanjuje kreativnost, može uzrokovati češće konfliktne situacije, a manji broj članova umanjuje korisnost. Uspješnost tima leži u međusobnoj pomoći i olakšavanju izvršavanja zadataka. Članovi tima obavljaju različite poslove i međusobno surađuju, imaju stalnu potrebu za osobnim usavršavanjem i učenjem, razvijaju odnose i imaju dobro razvijene komunikacijske vještine (aktivno slušanje, asertivnost, rješavanje sukoba, dijalog, diskusija). Postoje četiri vrste timova unutar organizacije: problemski, samovođeni radni, međufunkcijski i virtualni timovi. U obrazovnom okruženju najbolja je opcija problemski. U njemu članovi tima svojim vještinama i znanjem pokušavaju riješiti određeni problem. Tipična skupina problemskih timova sastoji se od 5 do 12 članova koji se sastaju po potrebi kako bi raspravili o načinu rada te njegovu poboljšanje, riječ je o projektnom timu. Mogu i zajednički jedanput tjedno raspravljati kako poboljšati određeni dio unutar organizacije, koje metode rada unaprijediti ili razviti, razmjen-

juju vlastite ideje i sugestije i na temelju toga nude rješenja koja možda i neće biti prihvaćena – kolegij stručnih suradnika.

Uspješni timovi uključuju ljude koji popunjavaju sve uloge i koji su izabrani za pojedine uloge na temelju svojih vještina i sklonosti. Pojedinci u timovima obavljaju više uloga. Zbog toga voditelj timova moraju pratiti pojedince i zamijetiti njihove kvalitete. Devet je uloga sudionika u timu: pokretač, izvršitelj „finišer“, koordinator, timski radnik, istraživač mogućnosti, kreativac, promatrač ocjenitelj, specijalist. Navedene timske uloge ne znače da svaki tim mora imati točno određen broj od devet članova, nego da je poželjno da su pojedinci sposobni djelovati u tim ulogama.

Izjava za televiziju

Televizija je audiovizualni elektronički medij koji je atraktivan i dopire do najvećeg broja ljudi, no on zapravo u najmanjoj mjeri može prenijeti činjenice, a najčešće upozorava na temu. Pri davanju izjave za televiziju treba imati na umu da će ta izjava trajati najviše 30 sekundi, iznimno, u kriznoj situaciji, minutu (za intervju na televiziji planira se osam minuta). Izjava za televiziju stoga treba biti apsolutno jasna, a tekst pripremljen, potpuno očišćen od suvišnoga materijala koji krade vrijeme poput potvrde ili negacije na pitanje novinara ili ponavljanje dijelova njegova pitanja, sklopova poput: „ja mislim“, „čini mi se da“, „dobro da ste me to pitali“ i sl. Ono što bismo željeli reći, potrebno je svrstati u tri kategorije: najvažnije, važno što također želimo reći, manje važno što ćemo reći ako uspijemo vremenski. Izlagati tim redom obvezno je, a preporuka je i odjeća koja ne odvlači pažnju ili vas ne stapa s okolinom.

Priprema predavanja

Da bi naše predavanje bilo uspješno, potrebno je u fazi pripreme voditi računa o nekoliko važnih elemenata. Prije svega potrebno je definirati i ograničiti temu predavanja. Slijedi određivanje strukture predavanja koja mora doprinositi povećanju jasnoće izlaganja teme predavanja. Slijed izlaganja može biti: uzročno-posljedični, kronološki, pojmovna usporedba i kontrast, problem – rješenje, za – protiv ili po važnosti. Također je potrebno voditi računa o količini informacija koje se mogu prezentirati u vremenu predviđenom za predavanje, tempu govorenja koji ne smije biti ni prebrz ni prespor, stanki se ne treba bojati. Navođenje primjera oduzima dosta vremena pa ih treba koristiti odmjerenom, a slično je s interaktivnom komponentom,

tj. raspravom. Važno je imati na umu verbalnu i neverbalnu dimenziju predavanja. Što se tiče verbalne dimenzije, na važne ideje dobro je ukazati brzinom govora, glasnoćom i naglašavanjem, jasnim govorjenjem prema publici, izbjegavati poštalice, pokazati smisao za humor. S neverbalnog aspekta potrebno je voditi računa o uspostavi i održavanju kontakta očima sa slušateljima, koristiti geste i pokrete koji dopunjuju verbalno (vedar izraz lica, dlanovi okrenuti prema gore), a izbjegavati zbunjjuće (češkanje, hodanje amo-tamo), uspješnom baratanju audiovizualnim pomagalicama.

Zaključak

Vidljivost školske knjižnice, a time i kvalitetna komunikacija s knjižničnim javnostima u sklopu kulturne i javne djelatnosti knjižnice ne može se izgraditi u kratkom vremenskom roku. Potrebno je za svaki segment onih koji su naša javnost (učenike, zaposlenike, roditelje, struku, širu zajednicu i medije) planirati, provoditi aktivnosti, vrednovati ih, eventualno korigirati u ciklusu od najmanje četiri godine. Ona je, uz uspjeh učenika koji samostalno koriste izvore znanja, a koji su tu samostalnost razvili u kvalitetnoj školskoj knjižnici, ekonomski uvjerljiv argument za opstanak i investiranje u školske knjižnice, bez obzira na to hoće li one u budućnosti imati manje knjiga, a više elektroničkih pristupa izvorima, a mi se zvati školski knjižničari ili informacijsko-medijski stručnjaci.

Literatura:

1. Hall, Judith A.; Knapp, Mark L. Neverbalna komunikacija u ljudskoj interakciji. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2010.
2. Leinert-Novosel, Smiljka. Komunikacijski kompas. Zagreb: Plejada, 2012.
3. Pavičić, Jurica. Strategija marketinga neprofitnih organizacija. Zagreb: Masmedia, 2003.
4. Pletenac, Ksenija. Komunikacija i rad u timu. // Zbornik radova Međimurskog veleučilišta u Čakovcu, Vol. 4 No. 1, / Breslauer, Nevenka. Čakovec: Međimursko veleučilište, 2013. Str. 65–69. hrcak.srce.hr/file/154122, (2014-02-27)
5. Rijavec, Majda; Miljković, Dubravka. Kako se zauzeti za sebe?. Zagreb: IEP, 2002.
6. Skoko, Božo...[et al.]. Odnosi s javnošću za organizacije civilnoga društva. Zagreb: Hrvatska udruga za odnose s javnošću, 2009.
7. Verčić, Dejan...[et al.]. Odnosi s medijima. Zagreb: Masmedia, 2004.

*Draženka Stančić,
Osnovna škola Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec*

*Robert Posavec,
Centar za odgoj i obrazovanje Čakovec*

PROJEKT „REKOH, NE POREKOH“

O projektu

„Rekoh, ne porekoh“ projekt je koji je u OŠ Ivana Kukuljevića, Ivanec nastao iz potrebe obilježavanja Dana sreće i Dana pripovijedanja. Temelji se na poticanju govorničkih vještina i vještina kreativnog stvaranja (literarnog, likovnog i u digitalnom okružju). Ključne su sastavnice projekta: radionica izrade bajke, natjecanje u pripovijedanju, izrada ilustracija i priprema za objavu bajki te njihova objava na internetu. Trajao je skoro dva mjeseca.

Pripremna faza

S učiteljicama Hrvatskog jezika dogovorena je promocija događanja među učenicima i okvirna limitacija broja učenika koji će sudjelovati. Tri učiteljice slale su učenike na natjecanje, a jedna je zadužena za rad u prosudbenom povjerenstvu i pripremu programa za vrijeme u kojem je povjerenstvo usuglašavalo stav o kvaliteti nastupa. Poslane su obavijesti po razredima od petih do osmih s kratkim objašnjenjem i datumom radionice. Dogovoreno je vrijeme natjecanja, gledatelji 3. – 8. razredi, voditeljica događanja, povjerenstvo, planirane su aktivnosti za vrijeme vijećanja povjerenstva i nabava nagrada, dogovoreni su i kriteriji za prosudbu, napisan je program i konferansa, pripremljeni evaluacijski listići za povjerenstvo. Utvrđen je i datum priprema bajki za objavu s učiteljicom Informatike.

Radionica izrade bajki

Školska pedagoginja Vesna Vitez i autorica projekta Draženka Stančić za zainteresirane su učenike organizirale radionicu pisanja bajki jer je riječ o književnoj vrsti koja uvijek ima sretan završetak te se to moglo povezati s Danom sreće. Učenici su na temelju Pripremnog listića za izradu bajke napravili nacrt, a potom i osmislili cijelu bajku.

Listić vodi učenike tako da određuje glavnog junaka, njegovih nekoliko osobina, motiv koji ga pokreće, tj. zašto radi nešto, pomagače, ljude ili nestvarne likove, njihove stvarne i čudesne osobine, protivnike, njihove stvarne i čudesne osobine. Podsjeća na određivanje mjesta i vremena radnje bajke, kojim se ljudskim problemom bavi bajka, koje vrline, mane ili poroke dotiče, koja joj je osnovna poruka.

Daje upute što pisati u uvodu (opis okoline, opis vremena u kojem počinje radnja bajke i likova kojim počinje bajka), glavnom dijelu (nastali problem glavni lik pokušava riješiti na dva do tri maha) i završetku (glavni lik uspijeva riješiti problem).

Radionica je rezultirala s devetnaest bajki i dvije priče. Bajke su pregledane i dane su upute za korekciju stila i sadržaja, što je također provedeno. Osim toga učenice su bile upoznate i s tehnikom pripovijedanja na primjeru poznate hrvatske pripovjedačice Jasne Held. Potom je uvježbavanje pripovijedanja prepušteno učenicima.

Natjecanje u pripovijedanju

Natjecanje je provedeno 20. ožujka uz Međunarodni dan pripovijedanja i Dan sreće. Nakon kraćeg uvoda uslijedila su pripovijedanja bajki/priča. Povjerenstvo je vijećalo dok su gledatelji nazočili kraćem recitalu. Povjerenstvo za prosudbu činile su Ivančica Krtanjek, Zdravka Friščić i Draženka Stančić. Ocijenile su da su sva pripovijedanja bila vrlo uspješna i zanimljiva te zaslužuju četvrto mjesto, a najuspješnija pripovjedačica bila je Magdalena Mudri s bajkom Zlatne suze. Druga je bila Lea Kramarić s bajkom Začarana šuma, a treća Mia Martinčević s pričom Izazov prijateljstva. Kriteriji za procjenu bili su zanimljivost i uređenost bajke/priče, pravilan i razgovijetan govor te ekspresivni izričaj, a ocjene za svaku kategoriju imale su raspon od jednog do pet bodova. Tri najbolje učenice nagrađene su simboličnim nagradama.

Izrada ilustracija i priprema za objavu

Po završenom natjecanju učenike smo uputili u to kako pripremiti priče za objavu na internetu. Upute za pripremu bajke/priče za objavljivanje dobili su i u pisanom obliku. Učenici su zamoljeni da svoje bajke/priče prebace u PowerPoint prezentaciju vodeći računa da smisleno rascjepkaju priču po slajdovima. To znači da pojedini dijelovi teksta koji će ići na pojedini slajd budu smisleno zaokruženi. Priču mogu ilustrirati sami, bilo da koriste svoje fotografije ili svoje crteže. Ako netko drugi za njih ilustrira bajku/priču, njegovo ime bilo je potrebno navesti na naslovnici kao ilustratora.

Crteži trebaju biti najviše formata A4, tj. veličine velike bilježnice kako bi se mogli prethodno skenirati u fotografiju i ubaciti na slajdove. Preporučeno je i da ilustracija bude pejzažno usmjer-

ena zbog oblika prezentacije. U slučaju da učenik nema skener, mogao je skenirati svoje crteže u knjižnici. Ako su pak crteže radili u nekom računalnom programu, trebalo ih je spremati također kao sliku i umetnuti u prezentaciju. Bio je potreban i crtež za naslovnicu i još najmanje jedan za kraću priču. Za bajke koje imaju dužu priču vodilo se računa da priča ne može biti rascjepkana na više od 15 slajdova jer alat u kojem će se objaviti bajka/priča besplatno dopušta upravo 15 slajdova. U uputama je još bio naveden rok i e-pošta knjižnice za prebacivanje bajki i ilustracija u prezentaciju i slanje knjižničarki te datum i raspored radionica izrade e-knjiga, ovisno o učeničkom rasporedu sati.

Bajke i priče potom su ilustrirane. Učenici su samostalno skenirali ilustracije te svoju bajku i ilustracije prebacili u PowerPoint prezentaciju. Radovi su u tom obliku poslani e-poštom školskoj

knjižničarki na pregled vezan uz pravilan i smislen prijelom bajki/priča. Po pregledu su im korigirani radovi vraćeni spremni za izradu e-knjige.

Radionica izrade e-knjiga

Radionica izrade e-knjiga bila je vezana uz Dan hrvatske knjige. Učiteljica Informatike Renata Papec upoznala je učenike u trima terminima s alatom FlipSnack za izradu e-knjiga nakon čega su učenici u tome alatu izradili i objavili svoje e-knjige. Knjige su zatim objavljene i na stranici naše škole gdje ih se može pogledati:

http://os-iksakcinskog-ivanec.skole.hr/?news_id=228#mod_news.

Draženka Stančić,

Osnovna škola Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec

PROJEKT SLIKULJICA

O projektu

Slikuljica je projekt na koji je OŠ Ivana Kukuljevića ponosna zbog toga što uključuje suradnju velikog tima učiteljica i svih stručnih suradnica s darovitim učenicima kako bi se pomoglo učenicima s teškoćama ne samo naše škole nego i na državnoj te, ambiciozno, i na europskoj razini. Bit Slikuljice u prilagodbi je lektirnih naslova za učenike s teškoćama u čitanju. Naslov projekta temelji se na sinonimnosti s riječju knjiguljica. Slikuljica označava malu oslikanu knjižicu što ona u biti i jest.

Naslovi su prilagođavani uz upute iz Smjernica za građu laganu za čitanje, Zagreb, Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2005. Te su upute plod rada Međunarodnog saveza knjižničarskih društava, Sekcije za knjižnične usluge za ljude s poteškoćama (International Federation of Library Associations and Institutions – IFLA, Section of libraries serving disadvantaged persons).

Upute su bile prerađene i pripremljene dvama dokumentima: Upute za pisano prepričavanje i Upute za grafičko oblikovanje. Prema tim uputama, s kojima su bili upoznati na prvom sastanku, učenici su sažimali tekstove i ilustrirali sažeti sadržaj. Preobliku teksta provodili su jezično nadareni učenici 7. i 8. razreda sažimajući tekstove prema propisanim pravilima i uz vodstvo učiteljica Hrvatskog jezika i stručnih suradnica.

Likovno nadareni učenici tih razreda ilustrirali su svaki ulomak teksta vlastitim crtežima uz vodstvo učiteljice Likovne kulture. Učenici nadareni za učenje stranog jezika prevodili su nastale jednostavne tekstove na njemački jezik. Ciljna skupina projekta učenici su od 1. do 8. razreda s poteškoćama u čitanju i razumijevanju pročitano.

Društvena potreba za ovim projektom

U Republici Hrvatskoj još uvijek nije dovoljno razvijena ponuda naslova za čitanje prilagođenih djeci s poteškoćama u čitanju poput disleksije – građe lagane za čitanje. Nešto je bolja situacija u Europi. Pripremom lektirnih naslova u građu laganu za čitanje učenici viših razreda razvijaju volontersku socijalnu osjetljivost, vještine čitanja i izražavanja u pisanom i likovnom izrazu, a učenicima s teškoćama u čitanju i razumijevanju olakšava se praćenje lektire.

Tim za provedbu

S obzirom na složenost projekta kao i na želju da se on provede maksimalno profesionalno tim je bio brojčan. Činile su ga, uz autoricu projekta Draženku Stančić, i Danijela Peček, školska knjižničarka, Martina Bunić, defektologinja logopedinja, Ivana Dvorski, defektologinja i socijalna pedagoginja, Vesna Vitez, pedagoginja, Mar-

ija Videc, Zdravka Friščić, Irena Pejnović, Jelena Ficko Kruhoberec, učiteljice Hrvatskog jezika, Martina Gregur, učiteljica Likovne kulture, Ivana Matić, učiteljica Njemačkog jezika.

Cilj

Tekstovi su napisani i prevedeni na njemački, a ilustracije su skenirane. Slijedi prevođenje na engleski uz pomoć učiteljice Engleskog jezika. Namjera nam je objaviti pripremljene materijale u obliku knjige uz zvučni zapis i/ili e-knjige na hrvatskom, njemačkom, engleskom jeziku u Hrvatskoj i EU. U tijeku su pregovori s nakladnikom koji je iznimno zainteresiran za projekt i već je napravio evaluaciju materijala koja je Slikuljicu iznimno pozitivno ocijenila.

Odabir djela za obradu

Kako bi rad na projektu prilagodbe lektirnih bio uspješniji, pri odabiru lektirnog naslova vodile smo računa da djelo bude s popisa lektire u razredima u kojima imamo najviše učenika s problemima u čitanju, da bude u dijelu popisa onih knjiga koje su obavezne za čitanje i da ne podliježe autorskim pravima, tj. da je već postalo javno dobro. Najviše učenika s poteškoćama u čitanju imali smo u šestim razredima, a od obaveznih djela u tom razredu odlučile smo se za Povjestice Augusta Šenoa budući da je drugo djelo s popisa obaveznih koje ne podliježe autorskom pravu bilo Priče iz davnine Ivane Brlić-Mažuranić, a upoznate smo s činjenicom kako je već jedno njezino djelo prilagođeno za djecu s teškoćama u čitanju, Čudnovate zgone šegrta Hlapića. To je ujedno i jedino djelo tog tipa u Hrvatskoj. Od svih povjestica u Šenoinu djelu odabrale smo četiri povjestice koje učiteljice iz Hrvatskog jezika detaljnije analiziraju s učenicima na satima lektire. To su Postolar i vrag, Šljivari, Kugina kuća, Kameni svatovi.

Način rada

Na prvom sastanku članica tima predstavljene su i proanalizirane Smjernice za građu laganu za čitanje, raspravljen jenačin prilagodbe uputa i način rada s učenicima. Nakon toga uslijedilo je informiranje učenika 7. i 8. razreda o mogućnosti uključivanja u projekt te nakon njihova javljanja i odabir optimalnog broja učenika koji imaju dobre sposobnosti izražavanja na hrvatskom jeziku (do deset iz 7. i toliko iz 8. razreda). Izrađen je raster sati razredne zajednice razreda iz kojih su učenici uključeni u sažimanje tekstova i slobodnih termina

članica tima, s time da su na svakom sastanku trebale biti najmanje tri članice. Tim je potom čitao povjestice i dijelio ih na segmente, vodeći računa o mogućim naslovima tih segmenata. Na prvom sastanku s učenicima oni su upoznati s detaljnijim uputama i počeli su čitati. Učenici su na fotokopiranim tekstovima imali označena razgraničenja tako da su dijelove teksta sažimali u četiri grupe, svaka svoj dio teksta. Potom su svoj sažeti tekst diktirali školskoj knjižničarki koja je pisala tekst u Wordov dokument projiciran na zid kako bi svi imali uvid u njega. Članice tima, ali i učenici drugih grupa upozoravali su na moguće korekcije u pojednostavnjivanju koje su se radile na licu mjesta i tako nastajao dio po dio teksta. Već na sljedećem sastanku učenici su pokazali da su usvojili način rada te su njihove međusobne korekcije u pojednostavnjivanju i sažimanju uzele primat u odnosu na korekcije koje su dolazile od tima. Naknadno su učenici nadareni za učenje stranog jezika prevodili nastale tekstove na njemački jezik što također nije zahtjevan zadatak jer se nastali tekstovi zapravo sastoje od jednostavnih rečenica.

Ilustriranje

Po jedan učenik ilustrirao je jednu povjesticu tako da svako poglavlje koje nije veće od jedne stranice prati jedna slika koja govori o tome o čemu je u tom poglavlju riječ. Odabir „jedan učenik – jedna povjestica“ bio je na tragu ujednačenih ilustracija u pojedinoj povjestici. U dogovoru i superviziji s učiteljicom Likovne kulture dogovorili su tehnike, napravili skice, korigirali skice i napravili ilustracije.

Poziv na suradnju

Pozivamo sve zainteresirane školske knjižnice da nam se priključe u provođenju projekta na način opisan u ovome članku. E-adresa školske knjižnice Osnovne škole Ivana Kukuljevića Sakcinskog jest: knjiznicax@gmail.com.

*Draženka Stančić,
Osnovna škola Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec*

TULUM S(L)OVA ODVIJA SE U PRVOM JUBILARNOM CIKLUSU

Izvorni hrvatski projekt poticanja čitanja iz užitka Tulum s(l)ova nastao je u OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog u Ivancu. Namijenjen je učenicima sedmih i osmih razreda osnovnih te prvih i drugih razreda srednjih škola, a ove se godine provodi u svom petom, jubilarnom godišnjem ciklusu u školskim knjižnicama diljem Hrvatske.

Originalni način promicanja čitanja iz užitka

Tulum s(l)ova spoj je noćnih čitateljskih susreta u školskim knjižnicama i čitanja na javnim mjestima, ustanovama, udrugama i poduzećima. Noćni čitateljski susreti odvijaju se u realnom i virtualnom okruženju, a obavezni dio susreta čine ceremonijalno čitanje za sudionike iz vlastite školske knjižnice i druženje s učenicima drugih školskih knjižnica preko servisa Skype.

Čitanje je najvažnija aktivnost noćnoga čitateljskog susreta, ali ne i jedina. Ostale aktivnosti ovise o kreativnosti timova pojedinih knjižnica, a raspon je širok i čine ga: društvene igre, interaktivne računalne igrice, karaoke, humanitarne akcije, piknik na dekama, likovne, plesne i literarne radionice te radionice i kvizovi iz ostalih predmeta, književni susreti, gledanje filmova, natjecanja u pjevanju, pripovijedanje bajki, glazbeni koncert učenika, uređivanje prostora knjižnice i slično. Knjižnice koje imaju uvjete za to osiguravaju i noćenje u vrećama za spavanje.

Sljedećih godinu dana učenici koji su sudjelovali na tom susretu čitaju družeći se s planinarima, sudjeluju čitanjem u proslavama Dana Gradova, u drugim projektima poput „Kretanjem do zdravlja”, čitaju posjetiteljima muzeja, štíćenicima umirovljeničkih domova, vrtića, u gradskim knjižnicama povodom Noći knjižnica, trgovinama, djeci u bolnici, djeci s posebnim potrebama u udrugama, učenicima nižih razreda, roditeljima, učiteljima na čitateljskim susretima, drugim školama, na glavnim trgovinama, kulturnim i prirodoslovnim izletima po Hrvatskoj, na festivalima itd. obogaćujući volonterskim čitanjima iz užitka naglas kulturnu ponudu svoje zajednice. Čitanja se dokumentiraju na servisima Facebook i YouTube. Na kraju godišnjeg ciklusa na Završnoj svečanosti bira se najuspješnija knjižnica projekta. Glavni su kriteriji za odabir čestotnost čitanja i kreativnost u odabiru mjesta čitanja i osmišljavanju dodatnog programa. Svečanost

proglašenja najbolje knjižnice prošlog, četvrtog, ciklusa i oveće segodine održati na Interliberu.

Dosadašnji ciklusi u brojkama i najbolje školske knjižnice za pojedini ciklus

U prvom ciklusu sudjelovale su 22 školske knjižnice, provela su ga 92 člana tima, uključeno je bilo 399 učenika i 37 gostiju i održan je 31 čitateljski susret u lokalnoj zajednici. U drugom ciklusu bile su uključene 32 školske knjižnice sa 110 članova tima, 468 učenika, 28 gostiju, a održano je 37 čitateljskih susreta u lokalnoj zajednici. U treći ciklus uključilo se 38 školskih knjižnica, 158 članova tima radilo je na njegovoj provedbi, angažirano je bilo 539 učenika i 255 gostiju, a provedeno je 75 čitateljskih susreta izvan škola. U četvrti ciklus uključila se 41 školska knjižnica sa 162 člana tima, 593 učenika, 94 gosta i 91 čitanjem u lokalnoj zajednici. U petom ciklusu koji je trenutačno u tijeku aktivno sudjeluju 42 knjižnice.

U prvom ciklusu najbolja je bila školska knjižnica OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec dok su OŠ Nikole Andrića, Vukovar, OŠ „Braća Bobetko“, Sisak i OŠ braće Radić, Botinec, Zagreb zauzeli drugo mjesto, a sve ostale knjižnice treće. Najbolja u drugom ciklusu bila je školska knjižnica Industrijske i obrtničke škole, Sisak, druga OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec, a treća OŠ Frana Krste Frankopana, Osijek. U trećem ciklusu vrh ljestvice poretka ostao je u rukama Industrijske i obrtničke škole, Sisak, slijedile su Srednja škola Duga Resa, kao druga, a treća je bila još jedna srednja, Srednja škola Prelog, Prelog. Četvrti ciklus nije donio promjenu na prvom mjestu, Industrijska i obrtnička škola iz Siska teška je konkurencija. Na drugom mjestu opet se našla OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec, a treća je bila OŠ „Ljudevit Gaj“, Lužani.

Knjižnice u petom ciklusu

Peti ciklus počeo je noćnim čitateljskim susretom s 30. na 31. listopada, a u njega su uključene 42 školske knjižnice. To su: OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec, OŠ Tina Ujevića, Zagreb, III. OŠ Bjelovar, OŠ Podturen, Podturen, OŠ Josipa Badalića, Graberje Ivaničko, OŠ Ludina, Velika Ludina, OŠ Viktora Kovačića, Hum na Sutli, OŠ Ivan Goran Kovačić, Gora, Prva gimnazija Varaždin, OŠ Ante Starčevića, Lepoglava, Češka osnovna ško-

la Josipa Ružičke, Končanica, OŠ „Petar Lorini“, Sali, Srednja gospodarska škola Križevci, OŠ Dvor, Dvor, Tehnička škola Čakovec, OŠ Vinica, Vinica, OŠ grofa Janka Draškovića, Klenovnik, OŠ „Stjepan Radić“, Božjakovina, Gimnazija Ivana Zekmardija Dijankovečkoga Križevci, OŠ prof. Franje Viktora Šignjara, Virje, OŠ „Ljudevit Gaj“, Lužani, OŠ Augusta Šenoae, Gundinci, OŠ Rugvica, Rugvica, Srednja škola Prelog, Elektrotehnička i prometna škola Osijek, Osnovna škola „Antun Mihanović“, Nova Kapela, OŠ Belica, Belica, OŠ „Petar Zrinski“ Jalžabet, Graditeljska, prirodoslovna i ru-

darska škola, Varaždin, Industrijsko-obrtnička škola, Sisak, Tehnička škola, Sisak, 2. OŠ Varaždin, OŠ Ivana Rangera, Kamenica, OŠ Sračinec, Sračinec, Srednja škola „Ivan Seljanec“ Križevci, II. OŠ Vrbovec, OŠ Gvozd, Gvozd, OŠ Lapad, Dubrovnik, OŠ Trnovec, Trnovec, OŠ Dobriše Cesarića, Zagreb, II. OŠ Čakovec i Srednja škola Duga Resa.

*Draženka Stančić,
Osnovna škola Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec*

PUTEVIMA MATIJE SMODEKA

Tribina i promocija projekta „Putevima Matije Smodeka“.

U prostorijama Općine Maruševac 23. listopada 2015. godine održana je tribina i promocija projekta „Putevima Matije Smodeka“. U projektu su sudjelovali učenici sedmih razreda Osnovne škole „Gustav Krklec“ Maruševac, a osmislile su ga njihove mentorice iz Hrvatskoga jezika i Povijesti, Ljerka Brezovec i Mirjana Trstenjak Stanisavljević.

Cilj projekta bio je približiti Matiju Smodeka (1808. – 1881.) današnjim generacijama koje o tom pravniku, doktoru filozofije, profesoru, knjižničaru, piscu i velikom domoljubu iz obližnjih Novaka, ne znaju dovoljno. To su potvrdili rezultati anketiranja koje su učenici proveli među lokalnim stanovništvom.

U umjetničkom dijelu programa „novinar-ki“ Lani Tekić mladi Matija Smodek, kojeg je glumio Luka Hrgarek, prepričao je svoj životopis istaknuvši svoju žrtvu za opće dobro. Dojmljiv je bio recital „Tu bomu ostali“, a u kajkavskom igrokazu pripremljenom prema knjizi „Drveni bicikl“ Gustava Krkleca, učenici su dočarali zavičajni govor i dječje nestašluke.

U drugom dijelu programa sudjelovao je dr. sc. Alojz Jembrih, redoviti profesor na Odjelu za kroatologiju Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu. U svojem nadahnutom predavanju posebno je naglasio napore Matije Smodeka koji je više od jednog desetljeća na Pravoslavnoj akademiji u Zagrebu studentima držao predavanja na hrvatskoj kajkavštini zalažući se za očuvanje materinjeg jezika unatoč nesklonim vremenima.

Organiziranje predstavljanja ovoga značajnoga zavičajnog programa pomogla je Udruga prijatelja dvorca Maruševca i Matica hrvatska – Ogranak Varaždin.

*Jasminka Štimac,
Gradska knjižnica i čitaonica „Metel Ožegović“ Varaždin*

IZ VISOKOŠKOLSKIH KNJIŽNICA

FESTIVAL ZNANOSTI 2016.

Predškolci na Fakultetu organizacije i informatike, Varaždin.

Na Fakultetu organizacije i informatike od 18. do 23. travnja 2016. godine održala se nacionalna manifestacija Festival znanosti 2016., tjedan raznih aktivnosti i događanja poput radionice o Nikoli Tesli, izložbe dječjih radova te izrade raznih projekata bio je namijenjen predškolskom uzrastu djece, osnovnoškolcima, srednjoškolcima i studentima.

U sklopu manifestacije 18. travnja 2016. godine predškolski uzrast djece Dječjeg vrtića Varaždin posjetilo je prostore Fakulteta organizacije i

informatike, a samim time i knjižnicu. Djelatnici knjižnice dočekali su goste te im predstavili knjižnicu i proveli ih kroz nju. Djeca su imala priliku vidjeti i izložbu povodom 160. obljetnice rođenja Nikole Tesle te čuti razne zanimljivosti o njegovu životu.

Isti tjedan, kao dio programa, održan je i Dan otvorenih vrata. Događaj na kojem je sudjelovalo sedamdesetak učenika i nastavnika iz cijele Hrvatske održao se 21. travnja 2016. godine.

Na Danu otvorenih vrata posjetitelji su mogli vidjeti kako izgleda uobičajeni dan studenta FOI-ja. Tijekom razgleda zgrade i upoznavanja s raznim udrugama posjetitelji su istražili i knjižnicu FOI-ja. Učenici i budući studenti FOI-ja, osim što su osjetili ugodnu i opuštenu atmosferu knjižnice, saznali su osnovne informacije o knjižnici i uslugama koje ona nudi.

Festival znanosti 2016. prvi se puta održao u Varaždinu, a Fakultet je svojim sudjelovanjem želio promovirati, informirati i potaknuti na razmišljanje o znanosti kod djece i mladih.

*Ladislav Cvetko,
Knjižnica Fakulteta organizacije i informatike, Varaždin*

ODRŽAN ŠESTI FESTIVAL HRVATSKIH DIGITALIZACIJSKIH PROJEKATA

U malom predvorju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu održan je 20. i 21. travnja 2016. godine, već tradicionalni, Šesti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata, popularni Dfest.

Dvodnevni festival bio je posvećen predstavljanju projekata i razmjeni iskustava domaćih i inozemnih stručnjaka u digitalizaciji kulturne

i znanstvene baštine. U uvodu je bilo istaknuto da digitalizacija već šesti put na festivalu okuplja stručnjake kao ideja, kao aktivnost i kao poslovni proces. Cilj festivala bio je stjecanje novih znanja, osmišljavanje novih projekata kao i ostvarivanje međuinstitucijske suradnje na tom području.

Izlagачi i sudionici na Šestom festivalu hrvatskih digitalizacijskih projekata. Preuzeto iz Galerije fotografija festivala.

Prvog dana festivala kroz tri pozvana predavanja i petnaest izlaganja sudionicima su predstavljena razmatranja o ujednačavanju normativnih podataka, okupljanju digitalnih zbirki, korištenju digitalnih preslika, interoperabilnosti, semantičkom webu, korisnicima i korištenju digitaliziranih sadržaja kao i razmatranja o primjeni informacijske tehnologije u razvoju proizvoda nastalih projektima digitalizacije. Program prvog dana upotpunjen je s pet posterskih izlaganja na kojima su autori predstavili svoje provedene projekte.

Drugi dan festivala bio je posvećen izlaganjima o programima i natjecajima Europske unije za dodjelu sredstava projektima u području digitalizacije kulturne i znanstvene baštine te kulture, znanosti, umjetnosti i informacijsko-komunikacijskih tehnologija. Naime okupljanjem domaćih i inozemnih stručnjaka u području digitalizacije građe te korištenjem suvremenih tehnologija u osiguravanju dostupnosti digitalne građe postižu se temeljni ciljevi zaštite građe te dostupnost i korištenje kulturne i znanstvene baštine.

Toga dana organizator je sudionicima festivala omogućio i obilazak prostora Nacionalne i sveučilišne knjižnice.

Teme skupa potvrdile su da aktivnosti knjižnice Fakulteta organizacije i informatike Sveučilišta u Zagrebu (FOI) u području digitalizacije i primjene informacijske tehnologije u osiguravanju dostupnosti digitalizirane građe idu u dobrom smjeru. Najznačajniji projekt digitalizacije knjižnice FOI odnosi se na izgradnju digitalizirane zbirke osnovne literature. Zbirka je namijenjena isključivo studentima s invaliditetom (SSI) pri čemu informacijska tehnologija omogućava i osigurava udaljeni pristup digitaliziranoj građi samo studen-

tima s invaliditetom štiteći autorska prava. Digitaliziranoj građi korisnici pristupaju sučeljem prikazanim na slici koristeći pri tome svoj AAI identitet. Građu zbirke SSI mogu koristiti neograničeni broj puta. Istovremeno je moguć pristup neograničenom broju korisnika s bilo kojeg udaljenog mjesta pri čemu sustav omogućava prilagodbu digitaliziranog materijala, odnosno uvećanje, mijenjanje postavki kontrasta, crno-bijeli i monokromatski prikaz, mijenjanje boje pozadine, pamćenje postavljenih parametara za sljedeću uporabu. Osim toga sustav posjeduje nekoliko oblika navigacije, prikaz formatiranog i originalnog teksta stranice, pretraživanje teksta, lijevo poravnanje i druge mogućnosti. Pravo pristupa sadržajima zbirke studenti s invaliditetom imaju do završetka studija.

Sučelje za ulaz u Zbirku digitalizirane građe za studente s invaliditetom

Djelatnici knjižnice FOI realizirali su još nekoliko digitalizacijskih projekata pri čemu valja istaknuti digitalizaciju svih brojeva časopisa Fakulteta „Journal of information and organizational sciences“, ISSN 1846-3312, od početka izlaženja 1977. do 2007. godine. Projekt je obuhvatio digitalizaciju, OCR obradu i pohranu u HRČAK ukupno 39 sveščića časopisa.

Od ostalih digitalizacijskih projekata knjižnice FOI valja spomenuti digitaliziranu Zbirku spomenica Fakulteta i digitaliziranu Zbirku nastavnih planova i programa Više ekonomske škole Varaždin i Fakulteta organizacije i informatike. Najstarija je publikacije te zbirke iz 1969. godine.

*Bernarda Kos,
Knjižnica Fakulteta organizacije i informatike, Varaždin*

ZNANSTVENA PRODUKCIJA OPĆE BOLNICE VARAŽDIN U RAZDOBLJU OD 2004. DO 2014.

Rad je nastao iz potrebe za preglednim uvidom u znanstvenu produkciju Opće bolnice Varaždin u duljem periodu s ciljem razumijevanja dinamike znanstvenoistraživačkoga rada u matičnoj ustanovi. Znanstvena produkcija ustanove istraživala se bibliometrijskim metodama pretraživanja indeksnih i citatnih baza prema afilijaciji autora, tj. pripadnosti autora ustanovi u međunarodnim indeksnim i citatnim bazama Scopus, Web of Science i Current Contents za desetogodišnje razdoblje od siječnja 2004. do studenog 2014. godine. Dobiveni su se rezultati klasificirali prema vrsti radova, pripadnosti rada domaćem ili inozemnom časopisu te broju autora i vrsti autorstva. Znanstvena produkcija ustanove vrednovana je H-indexom i brojem citata u navedenim bazama. U razdoblju od 2004. do 2014. u Scopus bazi pronađeno je 77 radova koji su dobili 709 citata s dodijeljenim H-indeksom 10. Baza Web of Science bilježi 43 rada i 214 citata s H-indeksom 9. U bazi Current Contents indeksiran je 31 rad.

Uvod

Bibliometrija je statistička analiza različitih oblika pisanog znanja koja je danas postala neophodan alat u praćenju i vrednovanju rezultata znanstvenoga rada. Kvantitativni i kvalitativni bibliometrijski pokazatelji poput zastupljenosti radova u međunarodnim indeksnim publikacijama te podatci o citiranosti radova bitan su parametar koji na nacionalnoj razini determinira odluke o financiranju i ulaganju u znanost. Ujedno, bibliometrijske analize znanstvene produkcije ustanove upravama osiguravaju pokazatelje na temelju kojih se donose odluke i strategije razvoja znanstvenoistraživačke djelatnosti radi poboljšanja i poticanja znanstvene djelatnosti.¹

1 Usp. Macan, Bojan. "Izmjerimo" naše korisnike – bibliometrijske analize kao usluga po mjeri korisnika. // 100.

Razvoj informacijske i komunikacijske tehnologije u zadnjih je nekoliko desetljeća značajno izmijenio znanstvenu praksu i načine obavljanja radova, razmjenu novih spoznaja i komunikaciju u znanstvenoj zajednici. U takvim izmijenjenim okolnostima promijenila se i uloga knjižnica. Knjižničari postaju sudionici u znanstvenoj komunikaciji i akademski suradnici te preuzimaju savjetodavne uloge u matičnim ustanovama. Danas je evaluacija znanstvenog rada i praćenje publicističke aktivnosti korisnika uz suradnju sa samim znanstvenicima postala redovnom aktivnošću u knjižnicama.² ³ Znanstvenoistraživački rad u medicini uključuje otkrivanje novih dijagnostičkih metoda, prevenciju i liječenje bolesti čime se unapređuje kvaliteta zdravstvene skrbi. Kliničari su upućeni na istraživanje i objavljivanje rezultata svojeg rada što povoljno utječe na vrsnoću liječenja, a zajednici pruža mogućnost vrednovanja njihova rada.⁴ Rad je nastao iz potrebe za preglednim uvidom u znanstvenu produkciju Opće bolnice Varaždin u duljem periodu s ciljem razumijevanja dinamike znanstvenoistraživačkoga rada u matičnoj ustanovi.

Znanstvena aktivnost

Bibliometrijska analiza znanstvene produkcije ustanove tijekom razdoblja od 2004. do 2014. godine provedena je na podacima prikupljenima u međunarodnim indeksnim i citatnim bazama *Scopus*

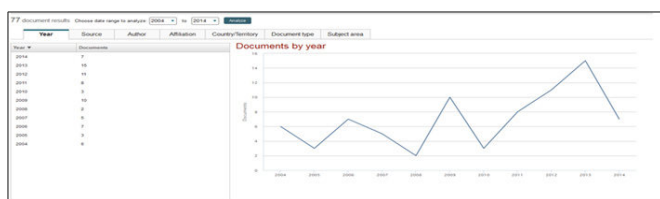
kolokvij Knjižnice IRB-a "Povratak u budućnost : usluge ot-pisanih". Zagreb, Hrvatska. 13. 6. 2012. URL: <http://fulir.irb.hr/244/> (2016-03-24)

2 Usp. Stojanovski, Jadranka. Bibliometrija i uloga knjižnica. // 13.dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica. Knjižnice: kamo i kako dalje? Opatija, 15. – 18. 5. 2013. URL: www.hkdrustvo.hr/datoteke/1538 (2016-03-24)

3 Usp. Jokić, Maja. Bibliometrijski aspekti vrednovanja znanstvenog rada. Zagreb: Sveučilišna knjižara, 2005.

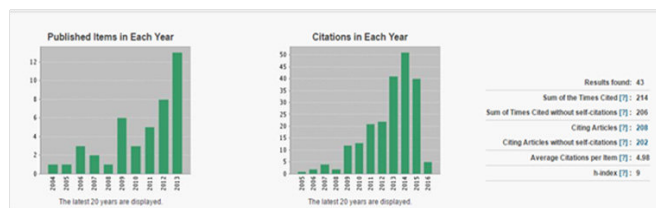
4 Marušić, Matko... [et al.]. Uvod u znanstveni rad u medicini. 5. izd. Zagreb: Medicinska naklada, 2013. Str. 9.

pus, *Web of Science* i *Current Contents* pod afilijacijom ustanove *General Hospital Varazdin / Opće bolnice Varaždin*. Nejedinstvena afilijacija otežala je pretraživanje radova, stoga je ono rađeno po širem nazivu *varazdin hosp** i *varazdin bolnica*. Varijantni oblici naziva ustanove koji su bili zastupljeni jesu: *city hosp* varazdin*; *county hosp* varazdin*; *district hosp* varazdin*; *general hosp*varazdin*. Dobiveni rezultati klasificirali su se prema vrsti radova, pripadnosti rada domaćem ili inozemnom časopisu te broju citata. U pretraživanje su uključeni znanstveni i stručni radovi indeksirani u navedenim međunarodnim indeksnim i citatnim bazama, izuzev pisma uredniku, konferencijskog priopćenja i uredničkog materijala. Znanstvena produkcija ustanove vrednovana je H-indeksom, scientometrijskim indikatorom kvalitete. Rezultati uključuju članke u kojima je barem jedan autor nositelj adrese ustanove. Od 77 pronađenih radova u Scopus bazi u domaćim je časopisima objavljeno 46 radova (60 %), a u inozemnim časopisnim publikacijama 31 rad (40 %). Citiranost radova u desetogodišnjem rasponu upućuje na 709 citata koje je dobilo 50; radova (65 %) s dodijeljenim H-indeksom 10, dok je 27 (35 %) radova bez citata. U 57 radova autor je ustanove jedan od prvih triju autora, a od ukupnog broja radova u 35 njih prvi je autor autor ustanove. Primjećuje se znatan porast broja radova tijekom 2012. i 2013. godine.

Objavljeni radovi u Scopus bazi (Izvor: Scopus; Documents by year)

U bazi *Web of Science Core Collection* za razdoblje od 2004. do 2014. godine pronađena su 43 znanstvena i stručna rada. Među njima je 18,42 % radova objavljeno u domaćim časopisima, a 25,58 % u inozemnim časopisima. Citirana 33,71 % radova broje 214 citata s dodijeljenim H-indeksom 9. U 22 rada autor ustanove prvi je navedeni autor, dok je u 31 radu autor ustanove jedan od prvih triju navedenih autora.

Podatci o radovima u WoS-u (Izvor: WoS; Citation Report)

U bazi *Current Contents* evidentiran je 31 zapis s ukupno 36 autora koji nose afilijaciju ustanove. Od 31 članka 24 rada (77 %) objavljena su u inozemnim časopisima, a 7 (23 %) u domaćim časopisnim publikacijama. Citirana su 23 rada (74 %). U 22 rada od prvih triju autora autor je ustanove, a u 13 radova autor je ustanove prvi navedeni autor.

Baze	SCOPUS	WoS	CC
Broj radova u inozemnim časopisima	31	25	24
Broj radova u domaćim časopisima	46	18	7
Citirani radovi	50	33	23
Broj citata	709	214	/
H-indeks	10	9	/
Ukupno	77	43	31

Znanstvena produkcija za razdoblje od 2004. do 2014. godine

Zaključak

Opća bolnica Varaždin je ustanova koja je u 2014. godini u nacionalnom Upisniku znanstvenika pri MZOS-u registrirala 20 djelatnika s akademskim statusom, od toga 9 doktora znanosti te 11 magistara znanosti. Ustanova je u zadanom periodu na godišnjoj razini zapošljavala u prosjeku 160 do 200 liječnika u stalnom radnom odnosu. Prilikom pretraživanja uočena je nejedinstvena afilijacija čije je varijantne oblike neophodno ujednačiti u svrhu dobivanja točnih podataka u postupku pretraživanja.⁵

Najveći broj radova u proteklih je deset godina objavljen tijekom 2012. i 2013. godine. Tri rada nastala u međunarodnoj kolaboraciji dobila su i najveću citiranost (559; 78 %), a potom radovi nastali međuinstitucionalnom suradnjom na nacio-

nalnoj razini. Unatoč određenom broju autora koji nisu nositelji znanstvenog stupnja i učestalo objavljuju, sustavna znanstvena produkcija uočljivija je kod autora s akademskim znanstvenim stupnjem. U individualnom autorstvu objavljeno je 5 radova, u dvojnem autorstvu 8 radova, a 14 (18 %) od 77 radova zabilježenih u bazi *Scopus* ne dijeli afilijaciju s drugim ustanovama. Osim toga, velik broj autora, njih 49 (67 %) od 73 evidentiranih u istoj bazi, zastupljen je samo s jednim radom što ukazuje na znanstvenu produkciju nastalu sporadično; deset je autora zastupljeno s dvama radovima, a trinaest njih s tri i više radova. Tijekom desetogodišnjeg razdoblja sedam je autora steklo akademski stupanj doktora znanosti pa je i produkcija ustanove u tom razdoblju jednim dijelom vezana uz njihove studentske obaveze. Na razini kumulativne statistike najveći je broj objavljenih radova iz predmetnih područja neurologije, interne medicine i kirurgije s većim postotkom objavljenih radova (60 %; 40 %) u domaćim časopisima. Međutim, dio istraživača koji su bili nositelji znanstvenog rada u tim specijalnostima promijenili su afilijaciju što je otežalo održavanje sustavne znanstvene produkcije. Unatoč tome, obuhvaćeno razdoblje svjedoči o stalnoj znanstvenoj aktivnosti djelatnika ustanove.

Literatura:

1. Macan, Bojan. "Izmjerimo" naše korisnike – bibliometrijske analize kao usluga po mjeri korisnika. // 100. kolokvij Knjižnice IRB-a "Povratak u budućnost : usluge otpisanih". Zagreb, Hrvatska. 13. 6. 2012. URL: <http://fulir.irb.hr/244/> (2016-03-24)
2. Stojanovski, Jadranka. Bibliometrija i uloga knjižnica. // 13. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica. Knjižnice: kamo i kako dalje? Opatija, 15. – 18. 5. 2013. URL: <http://www.hkdrustvo.hr/datoteke/1538> (2016-03-24)
3. Jokić, Maja. Bibliometrijski aspekti vrednovanja znanstvenog rada. Zagreb: Sveučilišna knjižara, 2005.
4. Marušić, Matko...[et al.] Uvod u znanstveni rad u medicini. 5. izd. Zagreb: Medicinska naklada, 2013.
5. Ostojić, Ljerka...[et al.] Biomedical scientific productivity of the Mostar University Faculty of Medicine and University Hospital Mostar in 1999 – 2008. // *Collegium Antropologicum* 34, Suppl 1(2010), str. 7–10.

Marina Sakač,
Knjižnica Opće bolnice Varaždin

U KONTEKSTU

8

KNJIŽNICE DE VISU

Jesen u Češkoj: studijsko putovanje knjižničara u organizaciji Zagrebačkog knjižničarskog društva od 7. do 11. listopada 2015. godine

Naoružani fotoaparatom i toplim češkim humorom uputili smo se na stručno putovanje u Češku Republiku, zemlju koja je europski kulturni krug zadužila brojnim književnicima i skladateljima, a Praškim proljećem i Baršunastom revolucijom otvorila put političkoj demokratizaciji i obnovi društva. Okupljeni ispred zgrade NSK krenuli smo putem Kunderina rodnoga grada u kojem se nalazila naša prva postaja – Moravska knjižnica u Brnu (Moravská zemská knihovna), osnovana 1808. godine. Ta sveučilišna i regionalna knjižnica druga je po veličini u zemlji, a 1935. godine stekla je status službenoga državnog depozitorija. Za tu je knjižnicu češka vlada početkom 20. stoljeća željela otkupiti privatnu biblioteku našega jezikoslovca Vatroslava Jagića za koju lokalna vlast nije pokazala interes i na kraju odustala iz „slavenske solidarnosti“ u korist Beograda.¹ Knjižni fond sastoji se od 4 milijuna svezaka, a 157 zaposlenih knjižničnih djelatnika na raspolaganju je za 21 000 korisnika. Izgradnja te, kako je još zovu, knjižnice 21. stoljeća završena je 2001. i arhitektonski je koncipirana u skladu s prosvjetiteljskom idejom *Information flows are winding to enlightenment...* Pročeljem zgrade dominira reljef Labirint svijeta inspiriran istoimenom satiričkom alegorijom češkog humanista 17. stoljeća J. A. Komenskog. Uz stručno vodstvo kolegice Markéte Kubíčkové i kratku prezentaciju u konferencijskoj dvorani provedeni smo kroz prostrane odjele raspoređene na sedam katova sa specijaliziranim fondovima humanističkih, društvenih, biomedicinskih i tehničkih znanosti. Knjižnica sudjeluje u EU projektu *eBooks on Demand* zahvaljujući kojem su brojne vrijedne knjige u fondovima europskih

knjižnica objavljene između 1550. i 1900. godine postupkom digitalizacije postale dostupne široj javnosti. Nakon zajedničkoga fotografiranja ispred knjižnice naš nas je put odveo u Bohemiju prema gradu s tisuću tornjeva.

Češka povijest bilježi svoje zlatno doba za vladavine Karla IV. Luksemburškog koji je vladao u 14. stoljeću i bio veliki poticatelj kulture, umjetnosti i školstva. Utemeljitelj je Karlova sveučilišta, jednog od prvih sveučilišta u srednjoj Europi 1348. godine. Najpoznatije povijesne znamenitosti poput Karlova mosta, Praškoga dvora ili katedrale sv. Vida, izgrađene su pod njegovim pokroviteljstvom. Pod patronatom njegova sina Vaclava IV. Praška škola iluminacija rukopisa bila je vodeća u srednjoj Europi do kraja 14. stoljeća.

Naša sljedeća meka samostanska je knjižnica Strahov na Hradčanicima koja se često ističe kao i jedna od najljepših knjižnica na svijetu. Osnovani su je premonstranti, rimokatolički red kanonika, u 11. stoljeću kad su naselili samostan i postupnim prikupljanjem knjiga oformili fond. Od 1950. godine pod komunističkim režimom imovina knjižnice je zaplijenjena i pripojena Muzeju narodne književnosti, da bi nakon sloma Čehoslovačke 1989. godine, knjižni fond ponovno bio vraćen strahovskim premonstrantima. Knjižnicu čine dvije dvorane: Teološka dvorana dovršena u 17. stoljeću u baroknom stilu i Filozofska dvorana koja je, zbog rastuće akvizicije, naknadno izgrađena krajem 18. stoljeća. Knjižnica posjeduje 130 000 svezaka građe među kojima je 2 500 inkunabula. Dvorane su povezane koridorom u kojem se nalazi Kabinet zanimljivosti gdje smo mogli vidjeti raskošno iluminirane srednjovjekovne rukopise.

¹ Štimac, Jasminka. Vatroslav Jagić i knjiga. // *Kontekst*, 1, 1 (2015), str. 42. URL: <http://pubweb.carnet.hr/kdvz/galerija/kontekst-2/> (2016- 04-03)

Još jedna knjižnica koja se povijesnim nasljeđem i reprezentativnošću može mjeriti s knjižnicom samostana Strahov jest Nacionalna knjižnica Češke Republike Klementinum, smještena u povijesnoj gradskoj jezgri u neposrednoj blizini Karlova mosta. Knjižnicu su osnovali isusovci za potrebe učilišta 1556. godine na ruševinama dominikanskoga samostana. Gubitkom češke samostalnosti, 1620. godine, isusovci preuzimaju i knjižnicu Karlova sveučilišta koja tako postaje dio Klementinuma. U baroknoj je dvorani sačuvano 20 000 svezaka literature teološke tematike na kojima su sačuvane izvorne oznake i autentičan raspored od vremena isusovaca. U njima nismo tražili Boga kao Jaromir Hladik u snu, nego smo se uputili prema drugoj znamenitosti Klementinuma, astronomskom tornju do kojeg vode vrtoglave 172 stube i uživali u veličanstvenom pogledu na Prag. Na kupoli iznad nas Atlant je na svojim leđima držao Zemlju.

Zadnja destinacija ovoga tematskog putovanja knjižnica je Zapadno-češkoga muzeja u Plzenu, gradu kojem je dodijeljena titula Europske prijestolnice kulture za 2015. godinu. Ta specijalna knjižnica utemeljena je u sklopu muzeja 1878. godine. Fond se sastoji od 90 000 svezaka građe. Ljubazni domaćin ravnatelj knjižnice dr. sc. Illa Šedo prigodom našeg posjeta izložio je hrvatska izdanja koja čuvaju u vlastitom fondu pa smo imali priliku prelistati naslove poput Savremenika, mjesečnika društva hrvatskih književnika, ili Klaićevu Povijest Hrvata u izdanju naklade knjižare Lav. Hartman iz 1899. godine.

Od kultura barda, rapsoda i druida koji su usmeno prenosili znanje pa do pojave pisane riječi i elektroničke komunikacije prošlo je više tisućljeća u kojima su knjižnice prošle razne transformacije uvjetovane društveno-političkim okolnostima i tehnološkim napretkom u načinima čuvanja pisane riječi. Tijekom našega petodnevnoga stručnog putovanja obišli smo samostansku, nacionalnu, muzejsku i jednu suvremenu sveučilišnu knjižnicu, a svaka od njih reprezentira specifičnosti informacijske kulture povijesnoga razdoblja u kojem je nastala. Zbirke samostanskih knjižnica srednjega vijeka poput knjižnice samostana Strahov namijenjene su prije svega vjerskim potrebama s ograničenim brojem korisnika, ali su bila i mjesta za stvaranje i očuvanje knjižne baštine ručnim umnažanjem knjiga. Razvojem gradova u kasnom srednjem vijeku te usponom građanstva razvila se potreba za obrazovanjem svjetovnih staleža. Otvaranje sveučilišta pratila je pojava osnivanja kolegijских knjižnica poput Klementinu-

ma koja je bila dio isusovačkoga sveučilišta, a koje su imale praktično-znanstveni karakter za razliku od samostanskih knjižnica. U razdoblju humanizma i renesanse dolazi do rasta broja čitatelja ponajviše zbog pojave književnosti na narodnim jezicima pa se javlja i spoznaja o potrebi javnih knjižnica. Tipografska era konačno se afirmira u 16. stoljeću i omogućuje veću dostupnost knjige što je dodatno ubrzalo rast pismenosti. Nakon razdoblja prosvjetiteljstva i Francuske revolucije u 19. stoljeću dolazi do sekularizacije i demokratizacije školskoga sustava. Povijest razvoja današnje sveučilišne knjižnice u Brnu seže u razdoblje prosvjetiteljstva i svoj nastanak veže uz gospodarske udruge za čije je obrazovne potrebe isprva i osnovana. Krajem 19. stoljeća knjižnice se počinju diferencirati i s obzirom na namjenu i vrstu fonda. Osnivaju se pučke knjižnice namijenjene građanstvu koje su financirane državnim sredstvima. Osnivaju se i institucijske, odnosno specijalne znanstvene knjižnice poput knjižnice muzeja u Plzenu. Možemo reći da su društveno-povijesne promjene dovele do oblikovanja knjižnica kakve danas poznajemo – društvenih ustanova u službi javnosti koje su financirane javnim sredstvima, a razina njihova razvoja zrcalo je kulturnoga i civilizacijskoga stanja društva. Suvremene knjižnice oslanjaju se na informacijsku i komunikacijsku tehnologiju pa i daljnji razvoj knjižničarstva uvelike ovisi o budućem razvoju te tehnologije. Danas se sve one suočavaju s izazovima digitalnoga doba i istom zadaćom zadovoljenja obrazovnih, kulturnih i informacijskih potreba korisnika.

Literatura:

1. Štimac, Jasminka. Vatroslav Jagić i knjiga. // Kontekst, 1, 1(2015), str. 41- 42.

URL: <http://pubweb.carnet.hr/kdvz/galerija/kontekst-2/> (2016-04-03)

*Marina Sakač,
Knjižnica Opće bolnice Varaždin*

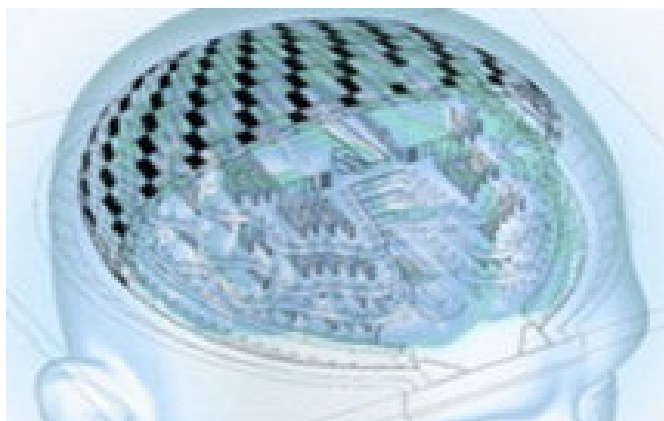
„DAS BERLINER HIRN“

Kolegica Jasna je to jutro tiho pjevušila Untern Linden pokušavajući me dozvati iz sna u krevetu hotelske sobe. Bolno jutarnje buđenje prekinuo je sunčan dan, a koliko će se ove atmosferske prilike pokazati bitnima za duševno zdravlje stanara knjižnice koju namjeravamo obići, uvjerala sam se naknadno.

I ove su godine hrvatski knjižničari već tradicionalno otputovali u jednu od europskih zemalja. Planirana destinacija Njemačka, konačno odredište - Berlin, cilj meta - „das Berliner Hirn“, osebujno high-tech zdanje koje je dizajnirao Britanac Norman Foster, svjetski superstar moderne arhitekture čija je knjižnica, realizirana metafora, koncipirana u skladu s anatomijom ljudskog mozga. Govorimo o Filološkoj knjižnici Otvorenog sveučilišta dovršenoj 2005. godine s predviđenim budžetom za izgradnju od 18 milijuna eura.

Radoznanu družinu je u atriju za prijemnim pultom dočekao ljutiti knjižničar nalik Harryu Potteru koji je zabunom naše orijentacijsko kretanje protumačio kao čoporativnu agresiju, protestirajući zbog buke koju smo proizveli svojim dolaskom. Vidjela sam Mislava, našeg vodiča, kako se skrušeno ispričava zbog narušene harmonije, a Potter, koji se u međuvremenu pretvorio u pitomo biće, ponudio nam je audio vodiče pa smo tako opremljeni krenuli u istraživanje cerebruma.

Prošli smo stepenište koje dijeli prostor na dvije hemisfere i vodi korisnike do knjižnog fonda i čitateljskih stolova. U analogiji s mozgom odgovara diencefalonu koji prenosi osjetilne podražaje iz vanjskog svijeta do moždane kore. Sad se već nalazimo u korteksu gdje se odvija umni rad: čitatelji za stolovima duž vanjskih galerijskih ograda

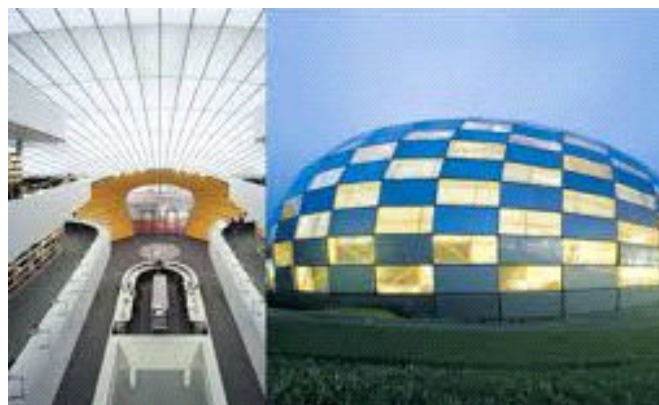

uče razumjeti, interpretirati i pohraniti informaciju. Tekuću kognitivnu djelatnost vremešni je kolega uznemirio krepitacijom koljena, a potom je uslijedio prigušen šapat: Tiše, prate nas kamere! I doista, Potter se iz optičke hijazme (gdje je instaliran daljinski nadzor) prijeteći osvrnuo.

Pobjegli smo na zadnji kat i ispod staklene ovojnice gdje vlada zen konačno se opustili. Prozori su nježno propuštali dnevno svjetlo, a naš se reanimirani vremešni kolega ispružio na fotelji i spokojno zurio u nebesko plavetnilo.

Ipak, najveću zabavu smo propustili ... energetski samoodrživa, ova građevina veći dio godine koristi sustav prirodne ventilacije, što je samo jedno u nizu Fosterovih zelenih rješenja. „Mozak diše“, arhitekti ponosno ističu. Stropni paneli pomiču se pomoću automatiziranog sustava, a po nestabilnom vremenu stvaraju buku zbog koje su studenti primorani koristiti čepiće za uši. „Dovoljan je oblak“ ... požalila se zatočena kolegica koja bi radije prozor zatvorila sama. Unatoč tome, ako zanemarimo vladajuću nervozu djelatnika i nedostatke u tehničkoj izvedbi koji su popravljivi, knjižnica nudi izvrsne uvjete za rad i obilje znanstvene literature, a uz malo samodiscipline i poštovanja prema njenom habitusu ova inteligentna građevina može biti inspirativno mjesto za vježbanje sinapsi.

A Potter ... vjerojatno je odahnuo kad su bezjaci otišli.

Filološka knjižnica Otvorenog sveučilišta

Marina Sakač,
Knjižnica Opće bolnice Varaždin

BIBLIOTERAPIJA

Uvod

Pod biblioterapijom podrazumijevamo svaku planiranu i metodološki pripremljenu upotrebu književnih djela bilo koje vrste, kao pomoćnu metodu u psihoterapiji - tretmanu psihičkih poremećaja. Provode je psiholozi i psihijatri, najčešće u kliničkim uvjetima. Biblioterapija u širem smislu je i "vođeno čitanje", koje se može ugraditi u čitateljske programe za široku populaciju. Ovaj način upotrebe književnosti provodi se izvaninstitucionalno i može biti pomoć u stresnim situacijama i prevladavanju teških životnih razdoblja. Takvo čitanje najčešće provode educirani knjižničari, odnosno tim stručnjaka.

Biblioterapija se u mnogim zemljama provodi u ustanovama koje se bave skrbi, njegovom i obrazovanjem ljudi, ali i kroz čitaonice, knjižnice, čitateljske klubove. Kod nas se biblioterapija, kao jedna od "art-terapija", provodila u Psihijatrijskoj bolnici Vrapče, a još se uvijek provodi u Kliničkoj bolnici Dubrava, u Centru za psihotraumu.

Tijekom Domovinskog rata, u hrvatskim se knjižnicama, kroz kreativne radionice vođenog čitanja s djecom i odraslima, provodio projekt "Korak po korak do oporavka" (pod okriljem UNICEF-a). Kasnije su elementi biblioterapije prilagođeni mirnijem vremenu i ugrađeni u mnoge knjižnične i čitateljske projekte.

Za razliku od mnogih standardnih oblika psihoterapije, biblioterapeut ima pristup koji najčešće uključuje konkretne primjere s kojima se pacijent može poistovjetiti.

Biblioterapija se može koristiti kod razvijanja svijesti pojedinca, povećanja motivacije, interesa za okolinu i razumijevanja ljudskog ponašanja, kao i kod poticanja iskrene procjene vlastite osobnosti. Korisna je i pri ublažavanju emocionalnih i mentalnih opterećenja, ukazivanju da postoji više od jednog rješenja problema, kod konstruktivnog pristupa problemu i podizanju kvalitete razgovora o njemu.¹

Značenje čitanja i književnosti

Čitanje pozitivno utječe na razvoj komunikacijskih vještina kao što su pisanje, slušanje i govor, a presudne su u osobnom razvoju pojedinca. Način na koji se neka građa čita razlikuje se I Bašić, I. Biblioterapija i poetska terapija - priručnik za početnike. Zagreb: Hitra produkcija knjiga, 2011. Str. 33.

s obzirom na vrstu iste, pa se tako proces čitanja umjetničkog teksta razlikuje od procesa čitanja neumjetničkih ili informativnih sadržaja. Način čitanja određenog teksta proizlazi iz interakcije čitatelja i pisane riječi te se sasvim intuitivno dolazi do zaključka kako je čitanje subjektivan proces.

Čitanje kao subjektivan proces usko je povezano s čitateljevim emocijama, motivacijom, interesima te prethodnom znanju, tako da je samo shvaćanje napisane riječi teško predvidiv faktor ako je predmet promatranja sam čitatelj.

Značenje i svrha čitanja predstavlja predmet rasprave i promišljanja tijekom ljudske povijesti, pa su se tom tematikom bavili već Platon i Aristotel. Prema njihovom mišljenju književnost je način spoznaje, sredstvo odgoja te predmet estetskog uživanja.² Također, proces čitanja Aristotel poistovjećuje sa svojevrsnom katarzom, a književnost smatra terapijskim sredstvom. Književnost je kroz povijest smatrana ključnim aspektom za vjersko poučavanje, odgojno-obrazovne svrhe, poticanje nacionalne osviještenosti te izučavanje života i čovjekove okoline. Književnost za čitatelja predstavlja izvor znanja o životu i prirodi svijeta koji ga okružuje te tako pomaže istom kako bi prebrodio ili izbjegao eventualne životne poteškoće i prepreke. S obzirom da čitanje ostavlja dubok utisak na samog čitatelja te mu pruža mogućnost osobne promjene, logično je govoriti o terapijskom čitanju, odnosno biblioterapiji. S obzirom na stupanj utjecaja, čitanje je prema Waplesu moguće podijeliti u pet kategorija i to redom na:³

korisno čitanje - čitatelj u procesu čitanja uči određene aspekte, prestižno čitanje - čitanje utječe na ugled čitatelja, potkrijepljeno čitanje - čitanje uključuje čitateljeve osobne stavove i poglede na život, estetsko čitanje - čitanje koje pruža određen doživljaj ljepote, opuštajuće čitanje - čitanje s ciljem pružanja odmora

Biblioterapija - definicija i povijest

Spoznaja o blagotvornom učinku čitanja postoji od najranijih početaka književnosti, no fo-

² Mikuletić N., Biblioterapija u školskoj knjižnici ili razgovor o knjizi. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 53, 2(2010). Str. 134.

³ Isto, str. 135.

kusirana primjena biblioterapije s ciljem mijenjanja ljudskog ponašanja javlja se tek početkom 20. stoljeća. Fenomen biblioterapije počeo je sukladno s primjenom u neformalnoj komunikaciji s knjižničarima i ostalim stručnjacima koji bi pojedincima preporučivali određenu literaturu s ciljem pronalaska rješenja za pojedine probleme. Pojam biblioterapije (od grčkih riječi *biblion* i *therapeia* - knjiga i liječenje) osmislio je Samuel Crothers 1916. godine, a kao službeni naziv počinje se koristiti tek 1966. kada je prihvaćen od strane Američkog knjižničarskog društva. Tako se biblioterapijom danas smatra proces upotrebe odabranih materijala za čitanje s ciljem postizanja terapijskog efekta u medicini i psihijatriji.⁴

Prema Crothersu, biblioterapija je program aktivnosti koji se bazira na interaktivnom procesu između medija i osoba koje ih doživljavaju. Pod pojmom medija moguće je promatrati pisani ili imaginativni (auditivni) materijal u vidu informacije koja se doživljava te se potom o istom doživljaju raspravlja s odgovornom i stručnom osobom. Biblioterapija se razvija u punom smislu riječi tek šezdesetih godina prošlog stoljeća, prateći razvoj grupne terapije (poznate još i pod nazivom interaktivni proces ili dijalog) koja se primjenjuje u knjižničarskoj praksi kao planirana diskusija s ciljem aktiviranja određenih reakcija čitatelja na ponuđeni tekst. Godine 1989. autori Riordan i Wilson biblioterapiju prezentiraju kao usmjeravano čitanje pisanih materijala s ciljem razumijevanja i rješavanja problema u terapijske svrhe.⁵

Prema autorici Caroline Shordes biblioterapija ima blagotvoran učinak na čitatelja zbog toga što se u samom procesu terapije potiče poistovjećivanje s imaginarnim likom te se povlače paralele između problema imaginarnog karaktera i pacijenta.

Tipovi i ciljevi biblioterapije

U modernoj literaturi moguće je pronaći tri tipa biblioterapije, a to su institucionalni, klinički i razvojni tip.⁶ Kada je riječ o institucionalnom tipu, subjekt promatranja je najčešće pasivan pojedinac ili grupa, odnosno medicinski ili psihički pacijent. Koordinator biblioterapije je u tom slučaju psihijatar u suradnji s knjižničarima koji iniciraju diskusiju o pročitanoj materiji. Mjesto na kojem se terapija odvija je određena formalna institucija, ali su moguća i odstupanja od pravila pa u obzir dolaze i

4 Isto, str. 135.

5 Isto, str. 136.

6 Isto, str. 137.

privatni posjedi, kuće ili stanovi.

Cilj opisanog vida terapije je informativan, s naglaskom na prikupljanje informacija o pacijentovom stanju.

Klinička biblioterapija primjenjuje se nad određenom skupinom osoba s emotivnim problemima ili problemima u ponašanju. Organizator terapije je najčešće psihijatar ili terapeut mentalnog zdravlja u suradnji s knjižničarima. Diskusijom o pročitanoj materijalu od pacijenata se pokušava dobiti povratna informacija s dodatnim uvidom usmjerenim ka vlastitim postupcima i ponašanju. Razvojni biblioterapija namijenjena je zainteresiranoj grupi ili pojedincima koji trenutno proživljavaju određenu stresnu situaciju. Mentor u procesu terapije može biti knjižničar, učitelj, pedagog ili druga stručna osoba. Diskusija o materijalu provodi se s ciljem pacijentove reakcije i introspekcije.

Osim navedene podjele, u literaturi je moguće pronaći podjelu biblioterapije i na nekoliko oblika, od kojih su najčešće spominjani: razvojni interaktivna biblioterapija, klinička interaktivna biblioterapija i kreativno pisanje.⁷ Razvojni interaktivna biblioterapija odnosi se na primjenu literature i kreativnog pisanja u radu s djecom, odraslima ili starijim osobama s ciljem osobnog razvoja. Terapija je namijenjena mentalno zdravim pojedincima, a odvijati se može u okruženjima poput škola, rekreativnih centara, knjižnica ili domova zdravlja.

Klinička interaktivna biblioterapija odnosi se na upotrebu literature ili kreativnog pisanja s ciljem osobnog razvoja u psihijatrijskim ustanovama ili centrima za mentalno zdravlje.

Kreativno pisanje je aktivnost u kojoj je kreativnost pojedinca usmjerena prema cilju samospoznaje. U skladu s pacijentovim potrebama koriste se različiti literarni žanrovi poput proze, poezije ili drame.

Literatura:

1. Bašić, I. Biblioterapija i poetska terapija - priručnik za početnike. Zagreb: Hitra produkcija knjiga, 2011.
2. Mikuletić, N. Biblioterapija u školskoj knjižnici ili razgovor o knjizi. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 53, 2(2010), 133-140.

Mario Štrlek,

Gradska knjižnica i čitaonica "Metel Ožegović" Varaždin

7 Isto, str. 138.

STRATEGIJA HRVATSKOG KNJIŽNIČARSTVA 2015.-2020. GODINE pregled nacrtu

Strateški ciljevi

Uloga knjižničarske struke, kako u Republici Hrvatskoj, tako i u svijetu, zbog sve raširenije upotrebe novih tehnologija primorana je okretati se novim načinima djelovanja. Na prvom mjestu, uloga knjižničara, iako neminovno vrlo zahtjevna, okrenuta je razumijevanju suvremenih društvenih stremljenja u informacijskom okruženju, korištenju novih tehnologija u učenju, prikupljanju informacija i valoriziranju raznolikosti istih. U strateškom promišljanju budućnosti knjižničarskog poslovanja i razvoja knjižničarstva u Republici Hrvatskoj uopće, nužno je stoga, s obzirom na brzi i neprestani razvoj društvenih interesa i načina obrazovanja, ukomponirati nekoliko ciljeva koji se tiču inovativnosti knjižničarskih usluga, učinkovite i funkcionalne mreže knjižnica povezanih u jedinstveni nacionalni knjižnični informacijski sustav, ravnomjernih infrastrukturnih pretpostavki za obavljanje knjižničarske djelatnosti i kompetencijskog okvira stručnih znanja i vještina djelatnika u knjižničarstvu.

1. Inovativne knjižnične usluge

U Nacrtu Strategije hrvatskog knjižničarstva 2015.-2020. godine razvoj inovativnih knjižničnih usluga podrazumijeva nekoliko mjera. Već tradicionalan segment u knjižničarstvu jest onaj koji se odnosi na slobodan pristup informacijama. IFLA je u svojim Smjernica za narodne knjižnice jasno odredila pojam narodne knjižnice kao organizacije koja osigurava pristup znanju, informacijama i cjeloživotnom učenju pomoću niza izvora i službi, a na raspolaganju je svim članovima zajednice bez obzira na njihovu rasu, dob, spol, nacionalnost, jezik, invaliditet, ekonomski status te obrazovanje. Mjere koje proizlaze iz ove osnovne ideje su: potreba za javnim sredstvima, odnosno subvencionirano članstvo za sve građane u svim vrstama knjižnica, definirana politika slobodnog pristupa stručnim i znanstvenim informacijama te dostupnost knjižničnih usluga u skladu s potrebama korisnika.

1.1. Slobodan pristup informacijskim izvorima

Vjerojatno glavni i osnovni preduvjet za unapređivanje slobodnog pristupa svim informaci-

jskim izvorima jesu besplatne i svima dostupne knjižnične usluge, pristup građi i informacijskim izvorima. Pritom je u širem smislu obuhvaćen i pristup znanstvenoj građi i kulturnoj baštini. Ti se segmenti mogu jasno definirati zakonskim i podzakonskim aktima koji bi za zadaću imali obuhvatiti rješenja kojima se javnim sredstvima osigurava subvencionirano članstvo za sve građane u svim vrstama knjižnica, a za korištenje osnovnih usluga. Dakako, u skladu s tim uvjetom, obveza je i osnivača da se osiguraju sredstva nužna za korištenje tih usluga. Za što kvalitetnije provođenje mjere bitno je potaknuti ravnomjernu dostupnost knjižničnih usluga, građe i informacijskih izvora svim građanima Republike Hrvatske i to na način da se kontinuirano širi mreža knjižnica u stacionarnoj i mobilnoj formi, kao i elektronički tip knjižničnih usluga. Nadležna tijela za to pitanje u Republici Hrvatskoj su MK, MZOS, NSK, kao i osnivači i knjižnice, a financiranje se vrši kroz sredstva za redovnu djelatnost i kroz financiranje projekata.

1.2. Korištenje knjižničnih usluga u digitalnom okruženju

Ako na umu imamo sve veću količinu elektroničkih izvora, ali i u svakom trenutku rastuću potrebu za istima, uloga knjižnice je da svojim korisnicima sustavno omogućuje, poboljšava i unapređuje rad u digitalnom okruženju. Knjižnice kao organizacije pružaju izvore, uključujući specijalizirano osoblje, odabir i strukturu, nude intelektualni pristup građi, interpretaciju, distribuciju, zaštitu i integritet građe te osiguravaju održivost zbirke digitalnih djela tijekom vremena, tako da budu spremne i tržišno raspoložive za korištenje određenoj zajednici. Objedinjavanjem određenih segmenata i usluga sustavno se mogu poboljšavati mogućnosti korištenja stručne i znanstvene građe te osigurati optimalna potpora bilo kojem vidu znanstvenistraživačkog rada, nastavnog rada i cjeloživotnog učenja. Provedba se vrši kroz NSK te ostale knjižnice, a financira se kroz redovnu djelatnost i putem projekata.

1.3. Kontinuirano osposobljavanje korisnika za korištenje svih vrsta izvora

Kako je posebna odgovornost na knjižnicama da podupiru učenje čitanja, stjecanje svih vrsta pismenosti, promicanje knjige i korištenje kako tradicionalnih, tako i suvremenih izvora informacija, u projektu cjeloživotnog učenja i razvoja društva znanja bitno je da program svih knjižnica ima temelje u uključivanju korisnika u djelovanje edukativne naravi u knjižnicama i u osposobljavanju korisnika za korištenje svih vrsta izvora. Prije svega, moraju se omogućiti uvjeti, pritom i infrastrukturni, za osposobljavanje i stjecanje vještina prilikom korištenja informacijskih izvora i novih tehnologija. Osnovna je zadaća u svakom slučaju informacijsko i informatičko opismenjavanje, a ono zahtijeva zadovoljavanje informacijskih potreba korisnika uz istodobnu edukaciju o korištenju suvremene tehnologije, uz informiranje o programima i uslugama. S obzirom na učestalo mijenjanje životnih navika korisnika, knjižnica ima osobito značajnu posredničku ulogu u odnosu informacija – korisnik. Financiranje se provodi sredstvima za redovnu djelatnost i kroz projekte, a u nadležnosti je NSK, obrazovnih jedinica i strukovnih udruga, dok je za provedbu zadužen knjižnični sustav Republike Hrvatske.

2. Učinkovite i funkcionalne mreže knjižnica

Funkcionalna povezanost knjižnica proizlazi iz uspostave i razvijanja knjižničkoga poslovanja temeljenog na nacionalnim i međunarodno prihvaćenim standardima i načelima. Usuglašen informacijsko-informatički sustav mogao bi korisniku pojednostaviti razumijevanje dostupnih informacija i olakšati služenje istima u suvremenom okruženju, posebno kad je riječ o pretraživanju i dohvaćanju informacija o građi koja je korisniku potrebna. Dobra i kvalitetna zakonska regulativa preduvjet je za uspješnu koordinaciju svih sustava, a uspostavljanje jedinstvenog sustava za praćenje kvalitete preduvjet je za održavanje i kontinuirano unapređenje sustava.

2.1. Zakonsko redefiniranje funkcionalnog i teritorijalnog povezivanja knjižnica u nacionalni knjižnični sustav

Mjerom koja u osnovnim crtama mora sadržavati zakonski okvir za financiranje sustava koji osigurava jednakopravni pristup informacijama i knjižničnim uslugama za sve građane Republike Hrvatske pokušava se funkcionalno povezati indi-

vidualne institucije u jedan, usuglašen nacionalni sustav. Takav sustav, osim što omogućava učinkovito praćenje kvalitete, suradnju na svim razinama i djelovanje knjižnica, također omogućava i korisnicima jednostavnije prikupljanje, obradu i korištenje željenih informacija. Pored javne kontrolirane financijske strukture, matična djelatnost je ta koja za cilj ima poticati unaprjeđivanje knjižničkog poslovanja i upravljanja te predstavlja temeljni oslonac za koordinaciju, razvoj i vrednovanje knjižničkog sustava u Republici Hrvatskoj. Naravno, u nadležnosti je Vlade Republike Hrvatske, dok su za provedbu zaduženi Vlada Republike Hrvatske, osnivači, MK i MZOS, a financira se iz sredstava za redovnu djelatnost.

2.2. Funkcionalno povezivanje izvora i usluga u nacionalnom knjižničnom sustavu

Kako bi se osigurao daljnji razvoj knjižnica nužna je izgradnja sustava za kontinuirano praćenje i vrednovanje rada knjižnica. Potrebno je izraditi jedinstvene baze statističkih podataka, uskladiti planske dokumente s podacima koji se traže u izvještajima, te redovito procjenjivati sve programe i usluge kako bi se utvrdilo ispunjavaju li se utvrđene zadaće i ciljevi. Također, ključna je jasno definirana i izrađena normativna baza s jedinstvenim identifikatorima. U to su naravno uključeni i skupni katalozi knjižnica u sustavu, koji uz značajnu kontrolu stvaraju mogućnost uređenog, preglednog i lako dohvatljivog jedinstvenog sustava. Ovakva mjera, s obzirom na prethodno spomenute segmente digitalnog okruženja, omogućava jedinstven pristup elektroničkim izvorima informacija. U nadležnosti je NSK, a provodi se od strane NSK i knjižnica. Financiranje je projektno i putem sredstava za redovnu djelatnost knjižnica.

2.3. Koordinacija nacionalnog knjižničkog sustava i njegovih podsustava

Jasno je kako bi za optimalno korištenje svih sredstava, prije svega financijskih, ali i ljudskih resursa, bilo iznimno vrijedno uspostaviti određenu strukturu u sustavu koja podrazumijeva zajedničke usluge i koordinaciju programa u knjižnicama. Ona predstavlja i potrebu za uspostavljanjem jasnijih standarda prilikom obrade građe prema zajedničkom kataložnom pravilniku, a samim time i smanjenje troškova i vremena s obzirom na otvorenu mogućnost preuzimanja kataložnih zapisa na nacionalnoj razini. Jedinstven i koordiniran nacionalni knjižnični sustav, zajedno sa svojim podsustavima

zahtijeva i razradu modela konzorcijske nabave i dostupnost podataka o ukupnom nacionalnom nakladništvu. Nadležne institucije su MZOS, NSK i MK, provodi se od strane NSK i knjižnica, a financira se sredstvima za redovnu djelatnost knjižnica.

2.4. Upravljanje knjižničnim kulturnim dobrom

Mjere koje se tiču unapređenja upravljanja kulturnim dobrom trebale bi proizlaziti iz usklađivanja podzakonskih akata, a s ciljem da pridoesu kvaliteti upravljanja i očuvanja knjižničnog kulturnog dobra i to na način da se uspostavi skupni nacionalni sustav čija je zadaća trajna pohrana knjižničnog kulturnog dobra. Nakon uspostave sustava, bitna je i njegova dostupnost, trajna čitljivost i dugoročna zaštita, bilo da se radi o knjižničnom kulturnom dobru u fizičkom ili digitalnom obliku. MK, MZOS i NSK nadležne su institucije za to pitanje, aktivnosti provode NSK i knjižnice, a financira se projektima i sredstvima za redovnu djelatnost.

2.5. Jedinostveni sustav za praćenje kvalitete knjižničnih usluga

Ova mjera planira se provoditi u obliku jedinstvenog, sveobuhvatnog, precizno definiranog sustava prikupljanja statističkih podataka. Temelj za takav sustav neminovno su međunarodni standardi upravljanja kvalitetom. Sastavni dio su postupci certificiranja, određeni prema međunarodno postavljenim standardima. Nije isključeno da se za te potrebe razvijaju i novi, specifični sustavi, ne samo certificiranja, već i upravljanja kvalitetom uopće, ali koji su specijalizirani isključivo za knjižnično poslovanje i upravljanje. Preduvjet za bilo kakve analize sustava te preduvjet za poboljšanje postojećih i planiranje novih usluga, jest samo sustavno vrednovanje knjižničnih usluga. Sustav mora biti u nadležnosti NSK, a provode ga NSK, sveučilišne sastavnice na području informacijskih i komunikacijskih znanosti i knjižnice. Financiranje je projektno i putem sredstava za redovnu djelatnost knjižnica.

3. Ravnomjerne infrastrukturne pretpostavke za obavljanje knjižnične djelatnosti

S obzirom da su knjižnice nezaobilazan čimbenik u javnom, znanstvenom i obrazovnom društvenom životu svih građana, bez kvalitetne infrastrukture njihova uloga, pa tako i djelatnost, bivaju u određenom smislu marginalizirani u društvenom kontekstu. Prostori, stručni djelatnici, knjižnična građa i informacijska infrastruktura nužni uvjeti za

obavljanje kvalitetne knjižnične djelatnosti. Uvjeti koji su definirani standardima moraju biti osigurani od strane nadležnih institucija, kako od strane Ministarstava, tako i od strane samog osnivača knjižnice. S obzirom na usmjerenje ka zajedničkom knjižničnom nacionalnom sustavu, nužno je ostvarivanje podjednakih uvjeta kako bi se postiglo ujednačavanje razvijenosti i kvalitete usluga.

3.1. Prostor, legislativna osnova, stručni djelatnici i kontinuirana nabava knjižnične građe

Kako su prostor, legislativna osnova, stručnjaci i kontinuirana nabava i obrada knjižnične građe osnova za obavljanje knjižnične djelatnosti, od iznimnog je značaja da se usklade, ako ne optimalni, onda barem minimalni uvjeti za obavljanje djelatnosti, bilo da je riječ o knjižnicama koje su u osnivanju ili o već postojećim ustanovama koje zahtijevaju određenu prilagodbu. Infrastruktura je u svakom slučaju preduvjet za stvaranje ujednačenog zajedničkog nacionalnog sustava. Nadležnost za taj segment mora biti na Vladi Republike Hrvatske i na samim osnivačima, a u provedbenom procesu moraju sudjelovati MZOS, MK, NSK i knjižnice. Financiranje se vrši projektno i putem sredstava za redovnu djelatnost.

3.2. Tehnička i telekomunikacijska oprema

Nadolazeće generacije u kombinaciji s tehnološko-informatičko-informacijskim procvatom suvremenog društva stavljaju pred knjižnice zahtjev za stalnim osuvremenjivanjem tehničke i telekomunikacijske infrastrukture. Potrebno je svim vrstama knjižnica osigurati temeljnu tehničku opremu za rad, brzi internet, potencijalno bežičnu mrežu te kompatibilne računalne sustave za upravljanje knjižničnim službama i uslugama. S druge strane, potrebno je potaknuti cjelovitu obradu svih vrsta knjižnične građe i to u skladu s međunarodnim normama, osigurati temelj za povezivanje bibliografskih podataka u skupnim katalozima i generalno osigurati spremnost za zahtjeve novih naraštaja korisnika. Projekt, u nadležnosti MK, MZOS, NSK i knjižnica, financiran kroz redovnu djelatnost i putem projekata, trebali bi provoditi MK, MZOS, osnivači i knjižnice.

3.3. Digitalizacija i upravljanje digitalnom građom

Za uspješno provođenje digitalizacije i projekata tog tipa nužan je sustavan i dobro planiran dugoročan program na nacionalnoj razini. Digitalizacija ponajviše ima smisla ako je koncipirana kao redovna stručna aktivnost za koju su osigurani bitni uvjeti za njezinu koordiniranu provedbu. Bez sustava na nacionalnoj razini te bez osiguranih sredstava za digitalizaciju, tj. potrebne opreme koja prati međunarodne norme, teško je upravljanje i održavanje digitalne građe te njezina zaštita. Također, uzmemo li obzir krajnje korisnike, od izrazite je važnosti da sva digitalizirana građa bude dostupna putem jednog definiranog sustava digitalne knjižnice. U provedbu takvog projekta koji treba biti u nadležnosti Vlade RH, NSK i knjižnica, nužno moraju biti uključeni NSK i knjižnice, a financira se kroz projekte i sredstva za redovnu djelatnost.

4. Kompetencijski okvir stručnih znanja i vještina djelatnika u knjižničarstvu

Nekoliko je segmenata koji čine kompetencijski okvir stručnih znanja i vještina djelatnika u knjižničarstvu. To su temeljna znanja i vještine koje se stječu kroz sveučilišnu naobrazbu, informacijsko opismenjavanje, nacionalni program stalnog stručnog usavršavanja te prijedlog za uvođenje elektroničkog portfolia koji omogućava bilježenje, obradu podataka i prikaz svih iskustava djelatnika kroz sve vrste učenja i usavršavanja knjižničara i drugih stručnjaka u knjižničarstvu, sudjelovanja na suradničkim znanstvenim, stručnim i razvojnim projektima na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini. Sve navedeno čini jedan kvalitetan temelj za funkcioniranje nacionalnog knjižničnog sustava.

4.1. Poticanje i praćenje prijedloga i izvođenja obrazovnih programa u polju informacijskih i komunikacijskih znanosti

S obzirom da postoje zakonski propisi koje donosi Nacionalno vijeće za znanost i visoko obrazovanje, vezani za sve programe visokoškolskog obrazovanja, bitno je osuvremenjivati prijedloge i programe koji se odnose na visoko obrazovanje budućih knjižničnih djelatnika. Nadležni su AZVO i AOO, a provodi se od strane visokoškolske zajednice.

4.2. Cjeloživotno obrazovanje knjižničnih djelatnika usklađeno sa suvremenim potrebama rada u knjižnici

Nadležnost postoji od strane CSSUa, AZVOa, AOOa, visokoškolske zajednice i strukovne udruge, provode ga NSK, CSSU, AZVO, AOO, knjižnice u sustavu i strukovne udruge, a za konstantno osuvremenjivanje u skladu s potrebama rada u knjižnici važno je uvođenje definiranog certificiranog programa na nacionalnoj razini u vidu stalnog stručnog usavršavanja i uvođenje već spomenutog e-portfolia.

4.3. Istraživački rad u knjižnicama

Da bismo uopće mogli definirati smisleni nacionalni knjižnični sustav, neminovno je poticati stjecanje znanstvenih zvanja kako bi se stvorili preduvjeti za vođenje znanstvenih projekata. Također, sudjelovanjem na suradničkim znanstvenim, stručnim i razvojnim projektima, ne samo na nacionalnoj, već i na regionalnoj i međunarodnoj razini uvelike se pridonosi djelotvornosti jednog nacionalnog knjižničnog sustava i potiče daljnji razvoj. Nadležni su NSK, visokoškolska zajednica, strukovna udruženja i stručna tijela, provode ga NSK i knjižnice u sustavu, dok se financiranje vrši kroz sredstva za redovnu djelatnost i putem projekata.

4.4. Protok informacija i znanja u sustavu

U nadležnosti NSK, visokoškolske zajednice, knjižnica te strukovne udruge, projekt se provodi od strane NSK i knjižnica, a financira se sredstvima za redovnu djelatnost i projektima. Mjera se tiče razmjene, kako stručnih djelatnika, tako i znanja uopće, a njome se aktivnim sudjelovanjem na stručnim i znanstvenim skupovima, predstavljaju postignuća i dijele iskustva. Aktivnim usuglašavanjem stvara se osebujan i funkcionalan sustav.

Izvori:

1. Mrežne stranice Hrvatskog knjižničarskog društva

URL: <http://www.hkdrustvo.hr> (2014-04-04)

2. Nacrt "Strategija hrvatskog knjižničarstva 2015.-2020. g."

URL: [http://www.hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteka/20140407-strategija%202015-2020\(2\).doc](http://www.hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteka/20140407-strategija%202015-2020(2).doc) (2014-04-04)

Mario Štrlek,
Gradska knjižnica i čitaonica "Metel Ožegović" Varaždin

ODABRANA IZDANJA IZ STRUKE

TOMAŠEVIĆ, Nives. Kreativna industrija i nakladništvo. Zagreb: Naklada Ljevak, 2015.

U knjizi „Kreativna industrija i nakladništvo“ ugledna urednica i sveučilišna profesorica Nives Tomašević povezuje fenomen kulturne industrije sa svojim užitim praktičnim i znanstvenim područjem, nakladništvom. Razmatra fenomen kulture unutar kreativne industrije te posebno nakladništvo kao dio kreativne industrije. Svoju tezu o potrebi i postojanju kreativne industrije u nakladništvu autorica ilustrira inovacijama u hrvatskoj nakladničkoj i kulturnoj praksi 21. stoljeća, od mrežnih stranica nakladnika i e-knjiga do svjetskih festivala knjige u organizaciji nakladnika.

HEBRANG GRGIĆ, Ivana. Časopisi i znanstvena komunikacija. Zagreb: Naklada Ljevak, 2016.

Sveučilišni udžbenik Ivane Hebrang Grgić prati problematiku znanstvenoga časopisa od njegove pojave u 17. stoljeću do današnjih oblika u elektroničkome okruženju. Pisana sustavno, jasno i čitko, knjiga će poslužiti studentima informacijskih znanosti i bibliotekarstva kao pouzdan vodič u studiju, a studentima ostalih studija i široj javnosti kao izvor informacija o povijesti, problemima i mogućnostima medija časopisa kao jednoga od najvažnijih prijenosnika u znanstvenoj komunikaciji.

STIPANOV, Josip. Povijest knjižnica i knjižničarstva u Hrvatskoj – od početaka do današnjih dana. Zagreb: Školska knjiga, 2015.

Ova je knjiga prvi cjeloviti prikaz povijesti knjižnica u Hrvatskoj, odnosno hrvatskih knjižnica i hrvatskoga knjižničarstva – od prvih knjižnica u ranom srednjem vijeku pa do najnovijega doba. Hrvatske knjižnice i hrvatsko knjižničarstvo stavljeni su u širi društveni i kulturološki kontekst, a dana je i usporedba sa stanjem europskih i svjetskih knjižnica. Kazala knjižnica i stručnjaka u knjižničnoj djelatnosti doprinose vrijednosti ove knjige.

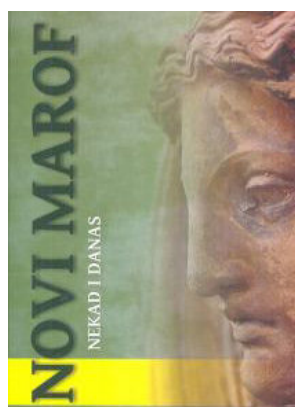
Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture / uredila Alisa Martek. Zagreb: Hrvatsko muzejsko društvo, 2015.

Zbornik radova sadrži radove sa seminara Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture čija tema je bila: Globalno i lokalno, lokalno i globalno – GLOCAL teorijske postavke, razine opisa, istraživanja, standardi, smjernice, dobra praksa, projekti.

*Pripremila Ana Jureković Crnčec,
Gradska knjižnica i čitaonica „Metel Ožegović“ Varaždin*

**ZAVIČAJNA
IZDANJA**

10

Novi Marof: nekad i danas / uredila Madeleine Kukec. Novi Marof: Grad Novi Marof: Turistička zajednica Grada Novog Marofa, 2015.

Ova monografija grada Novog Marofa prva je u njegovoj povijesti. Na čak 276 stranica prikazan je povijesni razvoj grada, kao i opis okolnih naselja. Zastupljene su i teme o gospodarskom razvoju, društvenim djelatnostima i sportu.

JERKOVIĆ, Saša. Cvjetni pečat: udruga cvjećara ludbreške regije: 1996.-2016. Vidovec: Mediaks, 2016.

Monografija „Cvjetni pečat“ prikazuje i obuhvaća sve aktivnosti Udruge cvjećara ludbreške regije kroz dosadašnjih dvadeset godina njenog djelovanja. Ova udruga jedina u Hrvatskoj ima certifikat za jamstveni žig pod nazivom „Ludbreški rozetlin“, koji je potrošačima znak da kupuju kvalitetno i domaće cvijeće. Monografija je popraćena brojnim priložima, isječcima iz novina i slikama iz arhiva Udruge od njenog osnivanja do današnjih dana.

ERNEST FIŠER

**DOBA
NEVREMENA**

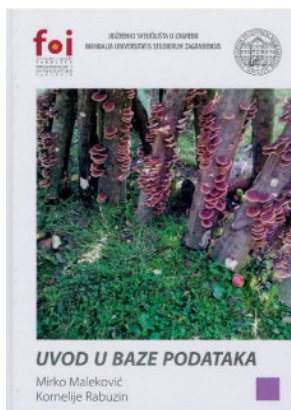
ALFA

FIŠER, Ernest. Doba nevremena: pjesme, 2010.-2015. Zagreb: Alfa, 2016.

Zbirka angažirane poezije istaknutoga suvremenog hrvatskog pjesnika bavi se aktualnim, stvarnim događajima, pojavama i likovima koji ugrožavaju slobodu pojedinca u suvremenom društvu. Pomoću osamdeset pjesama nastalih u razdoblju od 2010. do 2015., raspoređenih u pet cjelina, autor na osebujan način prikazuje današnji svijet kao mjesto tamnog šarma i izvrnutih vrijednosti.

BRAJŠA, Pavao. Drukčija psihijatrija. Zagreb: Medicinska naklada, 2016.

Na jednostavan i svima razumljiv način autor, poznati varaždinski psihijatar, opisuje teorijske osnove i praktične aspekte funkcioniranja drugačije, bolje i humanije psihijatrije. Koncept varaždinske sveobuhvatne psihijatrijske zaštite u zajednici, opisan u ovoj knjizi, stvarao se i aktualizirao sedamdesetih i osamdesetih godina. Da se ne zaboravi holistički model psihijatrije koja se provodila u Bajnskim dvorima, opisana je humana terapijska sredina i terapija u zajednici gdje ni jedan pacijent nije bio osamljeni pojedinac.

MALEKOVIĆ, Mirko; Rabuzin, Kornelije. Uvod u baze podataka. Varaždin: Fakultet organizacije i informatike, 2016.

Cilj je ovoga sveučilišnog udžbenika upoznati studente s temeljnim pojmovima baza podataka i uvesti ih u naprednije sustave za upravljanje bazama podataka. Udžbenik pokriva sljedeće teme: relacijski model podataka, SQL, transakcije, distribuirane baze podataka, sigurnost baza podataka, konceptualno i logičko oblikovanje baza podataka i NoSQL.

GJURKOVIĆ, Tatjana; Knežević, Tea. Medvjedića je strah ostati u vrtiću. Varaždin: Evenio, 2016.

GJURKOVIĆ, Tatjana; Knežević, Tea. Ovčicu je strah jer će dobiti brata. Varaždin: Evenio, 2016.

GJURKOVIĆ, Tatjana; Knežević, Tea. Psića je strah odlaska doktoru. Varaždin: Evenio, 2016.

GJURKOVIĆ, Tatjana; Knežević, Tea. Slonicu je strah vikanja i kazne. Varaždin: Evenio, 2016.

Ove slikovnice jednostavnim pričama djecu uče kako prepoznati vlastite emocije i riješiti problem te osvijestiti osjećaj straha. Slikovnice imaju i dodatke sa savjetima za roditelje koji će im pomoći da bolje razumiju ponašanje svoga djeteta te da mu pomognu da na prihvatljiv način izrazi svoje osjećaje.

*Pripremila Ana Jureković Crnčec,
Gradska knjižnica i čitaonica „Metel Ožegović“ Varaždin*

UPUTE AUTORIMA

KONTEKST je časopis Društva knjižničara Varaždinske županije u kojem se objavljuju stručni i informativni tekstovi iz knjižničarstva i srodnih znanosti.

Radove treba slati uredništvu časopisa u periodu od 15. studenoga 2016. do 15. srpnja 2017. (iznimno do 15. rujna 2017. godine - za radove o aktualnim događanjima) u elektroničkom obliku na adresu: kontekst.urednistvo@gmail.com. Na kraju rada treba navesti ime i prezime autora i naziv knjižnice u kojoj autor radi.

Kod pisanja tekstova treba koristiti font Times New Roman, veličine 12 točaka, proreda 1,5 obostranog poravnavanja.

Radovi se primaju u opsegu od ½ kartice (800-900 znakova) do 3 kartice teksta (4800-5400 znakova), ovisno o vrsti rada. U pojedinim slučajevima uredništvo može prihvatiti i duže radove.

Ilustracije (fotografije, karte, grafički prikazi i sl.) šalju se odvojeno u tiff ili jpg formatu. Kod većih tekstova treba odrediti mjesto za ilustraciju. Uz jedan tekst prihvaćaju se do tri ilustracije. O objavljivanju većeg broja ilustracija odlučuje uredništvo.

Za oblikovanje referenci u tekstu i u popisu literature koristi se abecedno-numerički stil (usp. http://izd.unizd.hr/Portals/70/docs_stari_web/Obrasci%20i%20upute/UPUTE-ZA-CITIRANJE_OIZ.pdf).

pubweb.carnet.hr/KDVZ

<https://www.facebook.com/KDVzupanije>